

antika - vječni motiv

98

AKTEON

Razjario sam svoje oštre pse
da traže tebe: svi da traže tebe:
a ja sam, moćan, stezo veze sve
i svojim psima bio car i Bog:
najednom голу ugledo sam tebe,
o bijele grudi, bijela bedra, noge!
I što se moglo drugo tad dogoditi
već od mene se jelen čudan rodit
bludan i srebren, s blještavim rogovima?
I što se moglo drugo tad dogoditi
već голу tebe želeći oploditi
da oštrim svojim psima budem lovina?

Ivan Slamnig

leksikon

ANTIČKI PJSNICI

99

Uvodna napomena

Leksikon *Antički pjesnici* prvi je u nizu manjih, tematski zaokruženih leksikona što ih namjeravamo objavljivati u časopisu *Latina et Graeca*. Čitav je poduhvat zamišljen tako da obuhvati, u pravoj leksikografskoj obradi, mnogobrojna područja antičke civilizacije – od ličnosti i geografskih i historijskih pojmova do najrazličitijih termina koji su u njoj oblikovani i, napokon, do stvarnih pojava (tzv. *realia*). Koliko ćemo u tome uspjeti i koliko je vremena i napora za to potrebno, u ovom je trenutku teško prosuditi.

U leksikon *Antički pjesnici* uvršteni su epski, lirski i korski pjesnici, te epigramatičari, satiričari i basnopisci u stihu i narodna i anonimna poezija (pod pojedinim naslovima). Trudili smo se – koliko nam je to bilo moguće – da popis bude što iscrpniji, ali smo pojam poezije ograničili u njegovu suvremenom smislu, tako da u leksikon nisu ušli oni autori koji su znanstvenu, stručnu ili filozofsku tematiku obrađivali u stihu – njima će biti posvećeni drugi rječnici. Na isti smo način kod pisaca koji su se okušali u raznim vrstama, te su uz poeziju pisali i prozu ili dramu, obradili samo njihov pjesnički rad, a njihova će se imena naći i u slijedećim leksikonima. Dakako, granice su ovdje ponekad bile vrlo tanane, pa su se vjerojatno potkrale i greške: bit ćemo zahvalni čitaocima ako nas na njih upozore. Pod periodom antike podrazumijevali smo, u književno-teoretskom smislu, razdoblje do kraja 6. stoljeća.

Budući da je leksikon namijenjen svima onima koji traže primarnu informaciju, leksikografska je obrada limitirana samo na najosnovnije podatke. To su imena pjesnika ili djela (koja, poredana po abecedi, predstavljaju natuknice), originalna, grčka ili latinska, grafija, vrijeme života i opus, te – kod značajnijih autora – i njihov utjecaj na kasnije pjesnike. Uz svaki su članak navedeni, po mogućnosti iscrpno (prvi put kod nas!), svi sačuvani naslovi djela, u prijevodu i originalu, s ovim oznakama:

- djelo sačuvano u cjelini,
- ① djelo fragmentarno očuvano,
- izgubljeno djelo.

Ostale su malobrojne kratice same po sebi razumljive.

U obradi smo se služili golemim brojem priručnika, a osobito leksikonima:

P. Kroh, *Lexikon der antiken Autoren*, A. Kröner Verlag, Stuttgart 1972.

DTV-Lexikon der Antike, I, 1–4, DTV, München² 1970.

R. Chevallier, *Dictionnaire de la littérature latine*, Larousse, Paris 1968.

Isto su nam tako pomogli mnogobrojni udžbenici i pregledi grčke i rimske povijesti književnosti.

100

Pionirski karakter započetog posla dopušta nam, s jedne strane, da vjerujemo u njegovu korisnost a, s druge strane, da se nadamo da nam čitaoci neminovne pogreške neće odviše zamjeriti.

U izradi leksikona *Antički pjesnici* u podjednakim su omjerima sudjelovali Marina Brcko, Damir Salopek, Zlatko Šešelj i Dubravko Škiljan.

A

ABUKCIJE, Lucije (Lucius Abuccius), 1. st. pr. n.e. Rimski pjesnik čije su pjesme imale vjerojatno satirički karakter, jer ga Varon spominje kao nasljednika Lucilijeva.

- *Pjesme (Carminum libelli)*

ADEJ iz Makedonije (Ἀδαῖος), nepoznato vrijeme. Grčki epigramatičar sa 10 epigrama u zbirci *Anthologia Palatina*.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

AGATIJA SKOLASTIK (Ἀγαθίας), 6. st. Bizantski pjesnik, povjesničar i pravnik, rodom iz Mirine u Eolidi. Svoje je epigrame, sačuvane u zbirci *Anthologia Palatina*, zajedno s epigramima svojih suvremenika i pjesnika starijih od sebe, raspoređenima po temama, objavio u 7 knjiga (tzv. *Agatijin vijenac*). Sastavio je i ep s mitskim erotskim sadržajem – *Dafnijaka*, u 5 knjiga.

- 101 epigram (u zbirci *Anthologia Palatina*)

- *Dafnijaka* (Δαφνιακά)

AGIJA ili **Hagija** (Ἀγίας ili Ἀγίας), 7. st. pr. n.e. (?). Epski pjesnik iz Trezene, priredio je jednu od verzija *Povrataka* (v.) i, možda, sastavio ep o Heraklu.

- *Povraci* (Νόστοι)

AHILEIDA, stari ep koji se, prema tzv. teoriji o kompilaciji, nalazi uklopljen u mlađe slojeve *Ilijade* (v. *Ciklički ep*).

- *Ahileida* (Ἀχιλλεύς)

ALBIN (Albinus), 3. ili 4. st. Epičar od čijeg se epa *Rimski događaji* sačuvalo samo 3 heksametra.

- *Rimski događaji* (*Res Romanae*)

ALBINOVAN PEDON (Albinovanus Pedo), 1. st. pr. n.e./1. st. Rimski epski pjesnik, prijatelj Ovidijev (cf. *Pont.* 4,10).

- *Tezeida* (*Theseis*)

- epigrami

ALEKSA (Ἀλέξας), 3. st. pr. n.e. Jonski sastavljač pjesama lascivnog sadržaja.

- pjesme

ALEKSANDAR Etoljanin (Ἀλέξανδρος), 3. st. pr. n.e. Grčki tragičar (?), sastavljač elegija, epilija i epigrama.

- *Apolon*, elegija (Ἀπόλλων), *Muze*, elegija (Μοῦσαι)

- *Halijej*, epilij (Ἁλιεύς), *Kirka*, epilij (Κίρκη), epigrami

ALFIJE (Alfius), 1. st. pr. n.e./1. st. Rimski epičar, krivo poistovećivan s Alfijem Avitom.

- *Punski ratovi*, ep (*Poenica*)

ALFIJE AVIT (Alfius Avitus), 2. st. Rimski pjesnik, sastavio pjesmu *Odličnici*, u više knjiga, s prikazima ličnosti iz rimske historije.

- *Odličnici* (*Excellentes viri*)

ALKEJ (Ἀλκαῖος), 7/prva polovica 6. st. pr. n.e. Lirski pjesnik iz Mitilene na Lezbu, uz Sapfu najveći predstavnik eolske lirike. Živio je sudjelovao u političkom životu svojeg grada, osobito u borbi protiv tiranina Mirsila. U antičkim izdanjima A. pjesme obuhvaćaju 10 knjiga. Među temama se izdvajaju himne s mitološkim sadržajima, političke pjesme, gozbeno i erotske ili ljubavne pjesme. Snažno je utjecao na Horacija.

- fragmenti lirskih pjesama i himni

ALKEJ iz Mesene (Ἀλκαῖος), oko 200. pr. n.e. Nekad znamenit pisac političkih epigrama.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)
- *Jambi* (Ἰαμβοί)

ALKEJ iz Mitilene (Ἀλκαῖος), nepoznato vrijeme. Epigramatičar iz *Palatinske antologije*, možda identičan s A. liričarem ili s A. iz Mesene.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ALKMAN (Ἀλκμάν), druga polovica 7. st. pr. n.e. Lirski pjesnik, rodom iz Sarda u Lidiji, živio je u Sparti i pisao, uglavnom, korske pjesme u dorskom narječju. Od 5 ili 6 knjiga pjesama (prema aleksandrijskim izdanjima) sačuvani su različiti fragmenti, a među njima je najpoznatiji fragment partena, pjesme za djevojački kor. A. je prvi

101

korski liričar i iznalazač mnogih metričkih oblika.

- ① fragmenti pjesama

ALKMEONIDA, fragmentarno očuvan grčki ep (v. *Ciklički ep*), iz 7. st. pr.n.e. (?), o sudbini Alkmeona iz Arga.

- ① *Alkmeonida* (Ἀλκμαιωνίς)

AMONIJE (Ἀμμώνιος), 5. st. Sastavljač epa u čast pobjede Teodozija II nad kraljem Genom.

- *Spjev o Geni* (Γαῖνα)

ANAKREONT (Ἀνακρέων), druga polovica 6. st. pr.n.e. Liričar iz Teja u Maloj Aziji. Živeći na dvorovima tirana, A. je većinom pjevao o životnim radostima, ljubavima i piću. Od 5 knjiga pjesama (lirika, elegije, jambi) sačuvano je dosta fragmenata. Snažno je utjecao na grčku i rimsku poeziju kasnohelenističkog i bizantskog perioda (v. *Anakreontika*).

- ① oko 100 fragmenata lirskih pjesama

ANAKREONTIKA, šezdesetak pjesama na grčkom, iz različitih vremena, pisanih u Anakreontovu stilu, koje su, u renesansi i kasnije, utjecale na evropsku liriku svojim temama o životnim užicima i njihovoj prolaznosti.

- *Anakreontika* (Carmina Anacreontea)

ANANIJE (Ἀνάσιος), 6. st. pr.n.e. Jonski liričar, od kojeg se sačuvalo samo malo fragmenata u holijambima i jambima, u Hiponaktovu stilu.

- ① fragmenti lirskih pjesama

ANIJAN (Annius), 2. st. Malo poznati rimski pjesnik, sa sasvim malo očuvanih fragmenata.

- ① *Fesceninski stihovi* (Fescennini), *Faliskičke pjesme* (Falisca)

ANITA (Ἀνίτη), oko 300. pr.n.e. Pjesnikinja epigrama iz Tegeje u Arkadiji, pripadnica peloponeske škole, osobito vješta u nadgrobnim epigramima i stihovima u počast mrtvim životinjama.

- ① 21 epigram (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ANTAGORA (Ἀνταγόρας), 3. st. pr.n.e. Grčki pjesnik s Roda, djelovao na dvoru Antigona Gonata u Makedoniji. Sastavljač izgubljenog epa i fragmentarno očuvanih himni i epigrama.

- ① fragmenti lirskih pjesama i epigrama
- *Tebaida*, ep (Θηβαίς)

ANTHOLOGIA LATINA, zbirka latinskih epigrama iz 1–6. st., sakupljenih u toku 6. stoljeća u Sjevernoj Africi. Samo je djelomično sačuvana.

- ① *Latinska antologija* (*Anthologia Latina*)

ANTHOLOGIA PALATINA, zbirka od 4000 grčkih epigrama, raspoređenih, uglavnom, po temama u 15 knjiga. Epigrami potječu od 5. st. pr.n.e. sve do srednjeg vijeka, a zbirku je, na osnovi starijih Agatijinih, Filipovih i Meleagrovih djela, sastavio oko 900. g. Konstantin Kephala — kasnije je još proširena. Prijepis iz oko 980. g. čuva se dijelom u Palatinskoj biblioteci u Heidelbergu a dijelom u Parizu.

- *Palatinska antologija* (*Anthologia Palatina*)

ANTHOLOGIA PLANUDEA, zbirka grčkih epigrama koju je, na osnovi *Palatinske antologije*, sastavio 1299. g. Maximos Planudes, monah. Rukopis danas u Veneciji.

- *Planudova antologija* (*Anthologia Planudea*)

ANTIFIL iz Bizanta (Ἀντίφιλος). Razdoblje ranog Carstva. Grčki epigramatičar.

- ① oko 50 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ANTIGEN (Ἀντιγένης), vjerojatno 5. st. pr. n.e. Grčki liričar, pjesnik i jednog ditiramba.

- ① lirske pjesme

ANTIGON iz Karista (Ἀντίγονος), 2. st. pr. n.e. Grčki epigramatičar.

- ① 2 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ANTIMAH (Ἀντίμαχος), 8. st. pr.n.e. (?). Grčki epičar iz Teja koji je možda priredio jednu verziju epa *Epigoni* (v. *Ciklički ep*). Neki ga identificiraju s A. iz Kolofona.

- ① *Epigoni* (Ἐπίγονοι)

ANTIMAH iz Kolofona (Ἀντίμαχος), 5/4. st. pr.n.e. Priredivač epskih i elegijskih pjesama, izdavač Homerovih epova (404. pr. n.e.?). I sam je sastavljao epove i elegije: *Tebaida* (ep u 24 knjige), *Liđanka* (2 knjige elegija) — očuvani neznatni fragmenti.

- ① *Tebaida* (Θηβαίς), *Liđanka* (Λύδη)
- *Zapisi* (Δέλτοι), *Artemida* (Ἀρτεμίδς)

ANTIPATAR iz Sidona (Ἀντίπατρος), 2. st. pr.n.e. Epigramatičar, čini se poznat po ljubavnim epigramima; sačuvane samo nadgrobne i epidiktičke pjesme.

- ① epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ANTIPATAR iz Soluna (Ἀντίπατρος), 1. st. pr.n.e./1. st. Grčki epigramatičar.

- ① oko 100 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

APOLONID iz Smirne (Ἀπολλωνίδης), 1. st. Grčki epigramatičar.

- ① 30 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

APOLONIJE ROĐANIN (Ἀπολλώνιος), 3. st. pr.n.e. Grčki epičar i gramatičar, rodom iz Aleksandrije, bibliotekar aleksandrijske knjižnice, nakon promjene vlasti u Egiptu otišao je na Rod. Učenik Kalimahov. Najpoznatije A. djelo je ep *Doživljaji Argonauta* (4. knjige, 5835 heksametara), koji predstavlja najsavršeniji oblik aleksandrijskog epa.

- *Doživljaji Argonauta* (Ἀργοναυτικά)

APPENDIX VERGILIANA, zbirka pjesama od kojih samo neke pripadaju Vergilijevu mladenačkom opusu, a druge su djela suvremenih ili kasnijih latinskih pjesnika. Zbirka sadržava: *Katalepton* (*Catalepton* — 14 epigrama), *Čaplja* (*Ciris*, mitska priča u heksametrima), *Komarac* (*Culex*, epopeja u aleksandrijskom stilu), *Kletve* (*Dirae*), *Sir od trava* (*Moretum*), *Etna* (*Aetna*, didaktička poema), *Krčmarica* (*Copa*, elegija) i dvije elegije u čast Mecenata.

- *Vergilijevski dodatak* (*Appendix Vergiliana*)

ARABIJE SKOLASTIK (Ἀράβιος), 6. st. Bizantski epigramatičar, iz *Palatinske antologije*.

- ① epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ARHELAJ s Hersonesa (Ἀρχέλαος), 3. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar.

- ① epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ARHIJA, Aulo Licinije (Aulus Licinius Archias), oko 118—oko 62. pr.n.e. Grčki pjesnik, rodom iz Antiohije, djelovao u Rimu, prijatelj Ciceronov (cf. *Pro Arch.*). Možda autor pod tim imenom sačuvanih epigrama.

- ① epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ARHILOH (Ἀρχίλοχος), 7. st. pr.n.e. Liričar s Para, avanturist, borac i putujući pjevač. A. je tvorac subjektivne lirike i prvi je pjevao vlastite ljubavi, mržnje i prijateljstva. Ne postoji antička podjela njegovih pjesama na knjige. Snažno je utjecao na kasnije grčke liričare, a u Rimu na Katula i, osobito, Horacija.

- ① fragmenti lirskih pjesama.

ARHIMEL (Ἀρχίμηλος), 3. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar.

- ① 1 epigram (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ARIFRON iz Sikiona (Ἀρίφρων), 5/4 st. pr.n.e. Korski grčki liričar, djelovao u Ateni. Sačuvan pean u čast Higijeje.

- ① fragmenti korskih pjesama.

ARIJAN (Ἀρριανός), vrijeme Carstva (?). Grčki epičar koji je, prema Sudi, preveo na grčki Vergilijeva *Georgika* i napisao ep o Aleksandru u 24 pjevanja.

- *Georgika* (Γεωργικά), *Ep o Aleksandru* (Ἀλεξανδριάς)

ARION (Ἀρίων), 7. st. pr.n.e. (?). Liričar iz Metimne na Lezbu koji je, prema priči kod Herodota, sastavio prvi ditiramb — osnovu iz koje se razvija tragedija. Podaci o A. miješaju se s mitološkim kazivanjima, a epigram i oda Posejdonu, sačuvani pod njegovim imenom, možda nisu njegovo djelo.

- lirske pjesme

ARISTEJA (Ἀριστέας), 7. st. pr.n.e. Grčki epski pjesnik iz Prokonosa, autor geografskog epa *O Arimaspima*, fantastičnog putopisa, protkanog etnografskim podacima, o jednoćim ljudima sa sjevera.

- ① *O Arimaspima* (Ἀριμάσπεια)

ARKTIN (Ἀρκτῖνος), 8. st. pr.n.e. (?). Grčki epičar, možda samo legendaran, iz Mileta, kojem se pripisuje autorstvo cikličkih epova (v.) *Etiopida* (v.), *Razorenje Troje* (v.) i *Titanomahija* (v.).

● *Etiopida* (Αἰθιοπίς), *Razorenje Troje* (Ἰλιουπέροις), *Titanomahija* (Τιτανομαχία)

ARISTONAJ iz Korinta (Ἀριστόνοος), 3. st. pr.n.e. Kitarod, autor peana u čast Apolona i himne Hestiji. Pean je sačuvan na steli u Delfima.

● himne i peani

ASIJE sa Sama (Ἄσιος), 6. st. pr.n.e. (?). Epski pjesnik koji je, čini se, opjevao povijest svoje domovine.

● fragmenti epskih pjesama

ASKLEPIJAD (Ἀσκληπιάδης), 3. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar s otoka Sama, jedan od najznačajnijih predstavnika jonske škole. Znamenit je po svojim ljubavnim i erotskim epigramima i nadgrobnim natpisima. Uveo je nove metričke oblike – asklepijadske stihove.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

AUGURIN, Sencije (Sentius Augurinus), 1. st. Prema Pliniju Mlađem (cf. *Epist.* 4,27; 9,8) pjesnik kraćih pjesama, vjerojatno iz kruga neoterika. Kod Plinija sačuvano 8 jedanaesteraca.

● fragmenti 1 pjesme

AUZONIJE, Decim Magno (Decimus Magnus Ausonius), 309/310–394/395. g. Političar, advokat, retor, gramatičar i pjesnik, rodom iz Burdigale (Bordeaux) u Galiji, učitelj budućeg cara Gracijana. Poezija je za A. igra duha, ali javljaju se i iskreni stihovi, kao u pjesmi *Mozela*, posvećenoj istoimenoj rijeci.

● *Epigrami* (*Epigrammata*), *Slavni gradovi* (*Ordo nobilium urbium*), *Svadbeni centon* (*Cento nuptialis*), *Carevi* (*Caesares*), *Rođaci* (*Parentalia*), *Uspomene na burdigalske profesore* (*Commemoratio professorum Burdigalensium*), *Ekloge* (*Eclo-gae*), *Razapeta požuda* (*Cupido cruciatus*), *Mozela* (*Mosella*), *Nadgrobni natpisi*

(*Epitaphia*), *Konzulski fasti* (*Fasti consulares*), *Igra sedam mudraca* (*Ludus septem sapientium*), *Pohvala broju tri* (*Griphus ternarii numeri*) itd.

AVIJAN, Flavije (Flavius Avianus), oko 400. Sastavljač, na osnovi Babrijeva djela, zbirke od 42 ezopske basne u elegijskom distihu.

● *Ezopske basne* (*Aesopica*)

B

BABRIJE, Valerije (Valerius Babrios), oko 100. g. Priređivač verzije Ezopovih basana u grčkim holijambima, iako mu je materinji jezik bio najvjerojatnije latinski. B. zbirka obuhvaća 143 basne poredane u 2 knjige po alfabetskom redu početnih riječi.

● *Ezopove basne u jambima* (*Μυθίαμβοι Αἰώπειοι*)

BAKHILID (Βακχυλίδης), oko 505. pr. n.e. – 450. pr.n.e. Liričar s Keja, koji je, između ostalog, boravio na dvoru sirakuškog tiranina Hijerona. Sastavljao je epinikije u čast pobjednika na raznim natjecanjima, ditirambe, peane, enkomije, himne i druge oblike korske lirike, te erotske pjesme i epigrame. 14 epinikija i 7 ditiramba otkriveno je na papirusima, a ostalo je očuvano u oskudnim fragmentima.

● *Pjesme i čast pobjednika* (*Ἐπινίκια*), *Ditirambi* (*Διθύραμβοι*)

● fragmenti korskih i lirskih pjesama, epigrami

BARBUKAL, Ivan (Ἰωάννης Βαρβούκαλος), 6. st. Grčki epigramatičar i gramatičar.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

BAS (Bassus), 1. st. pr.n.e./1. st. Rimski pjesnik, prijatelj Ovidijev (cf. *Trist.* 4,10), Horacijev i Propercijev.

○ jampske pjesme

BAVIJE, Marko (Marcus Bavius), 1. st. pr. n.e. Rimski pjesnik, kritičar Vergilija (cf. *Ecl.* 3,90).

○ nepoznato

BEBIJE ITALIK (Baebius Italicus), navodi se u cod. Vindobonensis Lat. 3509 kao autor spjeva *Ilias Latina*. Možda identičan s konzulom Publijem Bebijem Italikom iz 90. g.

● *Latinska Ilijada* (?) (*Ilias Latina*)

BIJANOR (Βιάνωρ), 1. st. pr.n.e./1. st. Grčki epigramatičar iz Bitinije.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

BION iz Smirne (Βίων), 2. st. pr.n.e. Autor bukoljskih pjesama, nastavljač Teokrita; sačuvano je 17 bukolika (najpoznatija je *Nadgrobna tužaljka Adonisova* u 98 heksametara), te nešto fragmenata erotskih pjesama.

● *Bukolske pjesme* (Βουκολικά)

● idile i erotske pjesme

BOJO (Βοῖω ili Βοῖος), nepoznato vrijeme. Pjesnikinja (ili pjesnik?) čije je djelo bilo jedan od Ovidijevih izvora.

● *Preobrazbe ptica* (*Ὀρνιθογόνια*)

BOJ ŽABA I MIŠEVA, mali ep u 303 stiha, iz 6. ili 5. st. pr.n.e., u kojem se parodiraju scene iz *Ilijade*. Još u antici ep se, u oba slučaja najvjerojatnije krivo, pripisivao Homeru ili Pigru (v.) iz Halikarnasa.

● *Boj žaba i miševa* (Βατραχομουμαχία)

C

CARMEN ARVALE, vrlo stara latinska kulturna pjesma arvalske braće (*fratres Arvales*), sačuvana na kamenom natpisu iz 218. g. Tekst je, uglavnom, već u antici bio nerazumljiv.

● *Arvalska pjesma* (*Carmen Arvale*)

CARMINA PRIAPEA, zbirka od 86 epigrama u različitim metrima u čast boga plodnosti Prijapa. Vrijeme i način nastanka (da li je riječ o jednom ili više autora) ovih, većinom lascivnih, pjesama nisu poznati.

● *Prijapske pjesme* (*Carmina Priapea*)

CECILIJE iz Novog Koma (Caecilius), 1. st. pr.n.e. Prijatelj Katulov (cf. 35) koji je napisao pjesmu u čast boginji Kibeli.

○ *Velika majka* (*Magna Mater*?)

CEZIJE BAS (Caesius Bassus), 1/2. st. Pjesnik, prijatelj Perzija Flaka; sačuvan je samo jedan stih. Možda identičan s istoimenim metričarem.

○ nepoznato

CIKLIČKI EP, skupina epova, nastalih najvjerojatnije između 8. st. pr.n.e. i 5. st. pr.n.e., čije se autorstvo ne pripisuje Homeru. Sadržaji i naslovi sačuvani su kod Prokla. O događajima prije onih opisanih u *Ilijadi* i *Odisjeji* govori *Kiprija*, o onima nakon torjanskog rata *Etiopida*, *Mala Ilijada*, *Povraci*, *Razorenje Troje*, *Telegonija* i *Tesprotida*, tebanskom ciklusu pripadaju *Edipodija*, *Epigoni* i *Tebaida*, o doživljajima bogova priča *Titanomahija*, a izvan ovih tematskih su krugova *Alkmeonida*, *Danaida*, *Minijada*, *Naupaktika*, *Fokaida*, *Tezeida*, *Zauzeće Ehalije*.

● za stupanj sačuvanosti, vrijeme nastanka i eventualno autorstvo vidi pod pojedinim naslovima

CONSOLATIO AD LIVIAM, latinska elegija u 237 distiha upućena Liviji, supruzi Augustovoj, kao utjeha zbog smrti sina Druza u Germaniji. Pogrešno pripisivana Ovidiju, elegija se ne može egzaktno datirati niti joj se može odrediti autor.

● *Utjeha Liviji* (*Consolatio ad Liviam*)

D

DAMAGET (Δαμάγητος), 3. st. pr.n.e. (?). Grčki epigramatičar.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

DANAIDA, grčki ep nepoznatog autora i iz neodređena vremena od otprilike 6500 stihova u kojima se priča legenda o Danajevim kćerima. Očuvani malobrojni fragmenti (v. *Ciklički ep*).

● *Danaida* (Δαναίς)

DEMODOK s Lera (Δημόδοκος), 6. st. pr. n.e. Pjesnik od čijeg su djela sačuvana samo dva stiha.

● fragmenti pjesme

DEMOSTEN iz Bitinije (*Δημοσθένης*), 2. st. pr.n.e. Autor nekoliko epova, samo fragmentarno očuvanih, s povijesnim sadržajem.

- *O Bitiniji* (*Βιθυνιακά*), *O Tebi* (*Θηβαϊκά*), *Priče o osnivanjima gradova* (*Κτίσεις*)

DIFIL (*Δίφιλος*), 5. st. pr.n.e. (?). Priređivač jedne od verzija *Tezeida* i, možda, sastavljač jedne parodije u holijambima.

- *Tezeida*, ep (*Θησις*), fragmenti pjesme

DIJAGORA (*Διαγόρας*), 5. st. pr.n.e. Pjesnik i filozof s otoka Mela, živio u Ateni, po nadimku Bezbožnik (*Ἄθεος*). Od njegovih pjesama, peana i ditiramba, praktički ništa nije sačuvano.

- pjesme

DIODOR iz Sarda (*Διόδωρος*), 1. st. pr.n.e. Govornik i pjesnik, s nadimkom Zona, autor većeg broja epigrama.

- epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

DIOMEDOVA PJESMA, anonimna idila iz helenističkog razdoblja čiji je tekst pronađen na papirusu.

- *Diomedova pjesma* (*Τὰ περὶ τοῦ Διομήδους*)

DIONIZIJE BASARIK (*Διονύσιος*), razdoblje Carstva. Priređivač epa o Gigantima i pjesme o Dionisovu putu u Indiju, po kojoj je dobio nadimak.

- *Pjesma o Gigantima* (*Γιγαντιάς*), *Basarika* (*Βασσαρικά*)

DIONIZIJE HALKUS (*Διονύσιος*), 5. st. pr.n.e. Pjesnik i političar, sudionik osnivanja Turija 444. pr.n.e. Pisao elegije simpotičkog karaktera.

- fragmenti elegija

DIOSKURID iz Aleksandrije (*Διοσκουρίδης*), 3. st. pr.n.e. Posljednji veliki aleksandrijski epigramatičar, pjesnik ljubavnih i fiktivnih nadgrobnih epigrama.

- epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

DIOTIM iz Adramitija (*Διότιμος*), 3. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar i sastavljač jednog epa o Heraklu.

- epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)
- *Spjev o Heraklu* (*Ἡράκλεια*)

DIOTIM iz Atene (*Διότιμος*), 4. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar.

- epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

DIOTIM iz Mileta (*Διότιμος*), 1. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar kome se sa sigurnošću mogu atribuirati samo 2 epigrama.

- epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

DISTICHA CATONIS, anonimna zbirka heksameterskih dvostiha s etičkim sadržajima — to su maksime stoičarskog morala, sastavljene najkasnije do 3. st. Uz vrlo fragmentarno sačuvana *Monosticha Catonis*, zbirka je, kao školska lektira, sve do kasne renesanse imala snažan utjecaj.

- *Katonski dvostihovi* (*Disticha Catonis*)
- *Katonski stihovi* (*Monosticha Catonis*)

DOMICIJE MARS (Domitius Marsus), 1. st. pr.n.e./1. st. Rimski pjesnik, prijatelj Ovidijev, sastavljač *Kukute*, zbirke podrugljivih epigrama, jednog izgubljenog epa i zbirke pjesama u 9 knjiga.

- *Kukuta* (*Cicuta*)
- *Spjev o Amazonkama* (*Amazonis*), *Kazivanja* (*Fabellae*)

DORKACIJE (Dorcatius), razdoblje ranog Carstva (?). Rimski pjesnik od kojeg su očuvana 2 heksametra.

- fragment pjesme

DOSIJADA (*Δωσιδάς*), 3. st. pr.n.e. Sastavljač jedne „grafičke” pjesme u obliku žrtvenika, u *Palatinskoj antologiji*, i izgubljene povijesti Krete u 4 knjige, izvora za Doidora sa Sicilije.

- *Žrtvenik* (*Βωμός*), u zbirci *Anthologia Palatina*
- *Povijest Krete* (*Κρητικά*)

DRAKONCIJE, Blossije Emilije (Blossius Aemilius Dracontius), 5. st. Pjesnik i pravnik iz Kartage, u Sjevernoj Africi. Autor pjesme u čast vandalskog kralja Gunthamunda, kršćanskog spjeva u 3 knjige, zbirke profanih pjesama mitološkog sadržaja i deklamacija, te epilija o Orestu.

- *Zadovoljština Gunthamundu* (*Satisfactio ad Gunthamundum*), *O pohvalama Bogu* (*De laudibus dei*), *Romulske pjesme* (*Romulea*), *Orestova tragedija* (*Orestis tragoedia*), *O mjesecima* (*De mensibus*), *O porijeklu ruža* (*De origine rosarum*)

E

EDIPODIJA, grčki ep (v. *Ciklički ep*) iz tebanskog ciklusa, u kojem se iznosi legenda o Edipu. Ep, često pripisivan Kinetonu (v.), sadržavao je oko 6600 stihova, danas samo djelomično sačuvanih.

- *Edipodija* (*Οἰδιπόδεια*)

EMILIJE MACER (Aemilius Macer), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik iz Verone, prijatelj Vergilija, Tibula i Ovidija (cf. *Trist.* 4,10), autor pjesama o metamorfozama ptica, o zmijama i, možda, o ljekovitim travama.

- *Preobrazbe ptica* (*Ornithogonia*), *O zvjerima* (*Theriacal*), *O moći trava* (*De viribus herbarum*)

ENIJE, Kvint (Quintus Ennius), 239–169. pr.n.e. Rimski dramatičar i pjesnik. Osim dramskih djela napisao je gastronomsku pjesmu, pjesme filozofskog sadržaja, epigrame i satire, u 4 ili 6 knjiga, kojima — još ne u sasvim pravom obliku — započinje rimska satirička tradicija. Najznačajnije E. djelo je ep *Anali*, prikaz rimske historije od osnutka grada do pjesnikova vremena u 18 knjiga, u kojima, preuzimajući grčki heksametar kao epski stih, E. stvara latinski epski izraz i jezično ga determinira sve do Vergilija. Od *Anala* se sačuvalo oko 600 stihova.

- *Anali* (*Annales*), *Užitak u jelu* (*Heduphagetica*), *Epigrama* (*Epigrammata*), *Satire* (*Saturae*)
- *Sota* (*Sota*), *Epiharmo* (*Epicharmus*), *Euhemer* (*Euhemerus* ili *Sacra historia*, u prozi?), *Savjeti* (*Praecepta* ili *Proterpiscus*), *Scipion* (*Scipio*)

ENODIJE, Magno Feliks (Magnus Felix Ennodius), 5/6. st. Latinski pisac i pjesnik, rodom iz Galije, kasnije biskup Pavije. Uz pisma i razna prozna djela ostavio je i dvije knjige pjesama koje sadržavaju himne, epitalamije, epilije, panegirike i epigrame — ukupno oko 150 pjesama.

- *Pjesme* (*Carmina*)

EPIGONI, grčki ep (v. *Ciklički ep*) iz tebanskog ciklusa o sinovima sedmorice pod Tebom i njihovu osvajanju grada. Ep, od otprilike 7000 sasvim fragmentarno sačuvanih stihova, pripisuje se obično Antimahu iz Teja (v.).

- *Epigoni* (*Ἐπίγονοι*)

EPIMENID iz Knosa (*Ἐπιμενίδης*), 7. st. pr.n.e. Kretska pjesnik, svećenik i čudotvorac, čija se historijska egzistencija miješa s legendama. Pripisuju mu zbirku proročanstava, *Teogoniju* u 5000 heksametara i knjigu o povijesti Krete.

- *Žrtve pokajnice* (*Καθαρμοί*), *Teogonija* (*Θεογονία*)
- *Povijest Krete* (*Κρητικά*)

ERIKIJE iz Kizika (*Ἐρύκιος*), 1. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar, živio duže vrijeme u Rimu.

- epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ERINA (*Ἐρινα*), 4. st. pr.n.e. Pjesnikinja s otoka Tela kraj Roda. U antici uspoređivana sa Sapphom, E. je na dorskom dijalektu nadahnuto iznosila vlastite osjećaje. Osim 3 epigrama djelomično je sačuvan i epilij *Preslica*, gdje je u 300 heksametara opisan doživljaj prerane smrti jedne prijateljice.

- *Preslica* (*Ἡλακάτη*), 3 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

ESHRIION (*Αἰσχρίων*), 4. st. pr.n.e. Pjesnik sa Sama, sastavljač holijamba i jednog epa o Efezu u 7 knjiga.

- lirske pjesme, *Spjev o Efezu* (*Ἐφεσίς*)

ESHIL iz Aleksandrije (*Αἰσχύλος*), 3. st. pr.n.e. (?). Grčki pjesnik. Uz jednu tragediju sastavio je i ep o Meseniji.

- *Spjev o Meseniji* (*Ἐπιη Μεσσηνιακά*)

ETIOPIDA, grčki ep (v. *Ciklički ep*), čiji se sadržaj (bitka s Amazonkama, smrt Penteselejina, borba s Etiopljanima i Memnonom, smrt Ahilejeva) nadovezuje na *Ilijadu*. Ovaj slabo sačuvan ep u 5 knjiga pripisuje se obično Arktinu (v.).

- *Etiopida* (*Αἰθιοπίς*)

EUBEJ (*Εὐβοίος*), 4. st. pr.n.e. Grčki pjesnik mima i parodijskih pjesama u heksametrima, rodom s Para.

- fragmenti pjesama

EUBIJE (*Εὐβίος*), 2. ili 1. st. pr.n.e. Pjesnik, čini se, vrlo lascivnih sadržaja što ga spominje Ovidije. Možda identičan s Eubejem.

- nepoznato

EUEN iz Askalona (Εὐήνος), 1. st. pr.n.e. (?). Grčki epigramatičar.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

EUFORION iz Halkide (Εὐφορίων), 275–200. pr.n.e. Grčki pjesnik i bibliotekar u Antiohiji u knjižnici Antioha Velikog. Uz učena djela u prozi, ovaj je majstor epilija (*Hesiod*, *Mopsopija* – o Atici, *Tisuće*) i mitoloških pjesama, po svojem kićenom i nejasnom stilu sa mnogo digresija prototip aleksandrijskog pjesnika, pa će Ciceron po njemu rimske neoterike (Katula i druge) podrugljivo nazvati *cantores Euphorionis* (cf. *Tusc.* 3.45). Sačuvani odlomci su neznatni.

● *Hesiod* (Ἡσίοδος), *Mopsopija* (Μοψοπία ili Ἄτακτα), *Tisuće* (Χιλιάδες), *Dionis* (Διώνυσος), *Inak* (Ἴναχος), *Hijacint* (Ἰάκινθος), *Filoktet* (Φιλοκτήτης), *Trčanin* (Θρᾷξ), *Hipomedont* (Ἱππομέδων), 3 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

EUFRONIJE s Hersonesa (Εὐφρόνιος), 3. st. pr.n.e. Grčki gramatičar i pjesnik u Aleksandriji.

● *Prijapske pjesme* (Πριάπεια)

EUGAMON (Εὐγάμων), 6. st. pr.n.e. Grčki epičar iz Kirene, vjerojatno autor *Telegonije* (v.).

● *Telegonija* (Τηλεγόνοια)

EUMEL (Εὐμηλος), 8/7 st. pr.n.e. Grčki epičar iz Korinta. U neznatno očuvanom epu opisao je povijest rodnog grada. Sastavio je i ep o otmici Evrope, te spjev nejasna sadržaja *Rođenje bika*. Uz jednu svečanu pjesmu (2 preostala heksametra), neki mu pripisuju i ep *Titanomahija* (v.), te jedan *Povratak* (v.).

● *Spjev o Korintu* (Κορωθιακά), *Svečana pjesma* (Προσόδιον), *Titanomahija* (?), (*Τιτανομαχία*)

○ *Spjev o Evropi* (Εὐρωπία), *Rođenje bika* (Βουγονία), *Povratak* (Νόστος)

F

FALEK (Φάλακος), 4/3. st. pr.n.e. Grčki pjesnik rodom iz Fokide. Nekoliko je njegovih epigrama sačuvano u zbirci *Anthologia Palatina*. Po njemu je nazvan jedan oblik stiha od jedanaest slogova.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

FANOKLO (Φανοκλῆς), helenističko razdoblje. Grčki pjesnik, autor elegije erotskog sadržaja po uzoru na Hesiodove Eeje.

● *Ljubavnici i Ijepotani* (Ἔρωτες ἢ καλοί)

FAUSTIN (Faustinus), 1. st. Rimski pjesnik, spominje ga Marcijal. Možda je autor jednog metričkog natpisa iz spilje kod Sperlonge.

○ nepoznato

FEDRO (Phaedrus Augusti libertus), oko 15 – oko 50. Rimski basnopisac porijeklom iz Pijerije u Makedoniji. U Rim je doveden kao rob, gdje je za Augusta stekao slobodu. Preveo i objavio Ezopove basne (u 5 knjiga) i uz njih svoje originalne basne, anegdote i priče te pjesme poučna sadržaja. Posredovao je na putu Ezopove basne u evropsku književnost.

● 94 basne u zbirci *Ezopske basne* (*Fabulae Aesopiae*)

FENIKS iz Kolofona (Φοῖνιξ), 3. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, pisao u tradiciji holijamske poezije moralizatorsko-satiričke pjesme. Autor jedne *Pjesme o vrani* u stilu narodne prosjačke pjesme.

● fragmenti, satiričke pjesme, *Pjesma o vrani* (Κορωνιστά)

FILIK iz Kerkire (Φίλικος), 3. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, živio u Aleksandriji. Pisao korsku liriku i tragedije (42).

● himna Demetri

FILIP iz Soluna (Φίλιππος), 1. st. Grčki retor i epigramatičar. Uz njegove epigrame ušli su u *Filipov vijenac* i epigrami drugih pjesnika i postali sastavni dio zbirke *Anthologia Palatina*.

● 80 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

FILITA ili **Fileta** (Φιλίτας ili Φιλητάς), 4/3. st. pr.n.e. Grčki gramatičar i pjesnik s otoka Kosa. Pored znanstvenog i pedagoškog rada pisao elegije, epigrame i druge lirске i epske oblike. Utjecao na rimske elegičare.

○ *Demetra*, elegija (Δημήτηρ), *Hermo*, epilij (Ἑρμῆς), *Igrarije*, pjesme različita sadržaja (Παίγνια), epigrami

FILODAM (Φιλόδαμος), 4. st. pr.n.e. Grčki pjesnik iz Skarfije u Lokridi. Autor jednog peana u čast Dionisa (oko 150 stihova) otkrivenog na natpisu u Delfima.

● pean u čast Dionisu

FILODEM iz Gadare (Φιλόδημος), 2/1. st. pr.n.e. Grčki filozof i pjesnik. Uz golemu filozofsku i znanstvenu aktivnost (uglavnom kompilacijsku), pisao je epigrame i erotske pjesme. Utjecao na rimsku ljubavnu liriku.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

FILOKSEN iz Kitere (Φιλόξενος), 5/4. st. pr.n.e. (prema *Marmor Parium* 435/4–380/79). Grčki pjesnik, autor (prema Sudi) 24 ditiramba od kojih je najglasovitiji *Kiklop*. Ditirambi su mu se odlikovali dramskim elementima i bili su pogodni za izvođenje. Inovator i na području muzike.

● ditirambi

○ *Kiklop* (Κύκλωψ)

FILOKSEN iz Leukade (Φιλόξενος), 4. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, autor gastronomskog udžbenika *Gozba* u kojoj parodira ditirampski jezik i oblik.

● *Gozba* (Δείπνον)

FLAVIJE FELIKS (Flavius Felix), oko 500 g. Autor 5 epigrama u zbirci *Anthologia Latina*.

● 5 epigrama (u zbirci *Anthologia Latina*)

FLOR, Anije (Annius Florus), 1/2. st. Rimski pjesnik Hadrijanova vremena, majstor malih oblika. Više pjesama uključeno je u zbirku *Anthologia Palatina*.

● pjesme (u zbirci *Anthologia Palatina*)

FLOR, Julije (Iulius Florus), Augustovo doba. Rimski pjesnik spomenut kod Hora-

cija. Prema navodu sholijasta autor je satiričkih pjesama i jedne antologije starijih satiričara.

○ satiričke pjesme

FLORENTIN (Florentinus), oko 500 g. Rimski pjesnik, autor jednog panegirika vandalskom kralju Trasamundu. Sačuvano 39 heksametara.

● *Panegirik* (*Panegyricus*, u zbirci *Anthologia Latina*)

FOKAIDA, izgubljeni grčki ep nepoznata sadržaja, pripisan pjesniku Testoridu, tobožnjem Homerovom prijatelju. Nastala u 7. st. pr.n.e. i pjevala se u Fokeji (odatle i ime?). Možda identična s *Minijadom* (v.).

○ *Fokaida* (Φωκαίς)

FOKILID (Φωκυλίδης), 6. st. pr.n.e. Grčki pjesnik porijeklom iz Mileta. Autor zbirke mudrih izreka i poslovnica različita sadržaja u heksametrima. Pod njegovim imenom sačuvana jedna poučna pjesma religioznog sadržaja iz helenističkog vremena.

● fragmenti

FORONIDA, grčki ep iz 7/6. st. pr.n.e. Opisivao najraniju povijest Argolide i uvođenje Herina kulta što ga je uspostavio junak Foronej.

● *Foronida* (Φορωνείς)

FRINID (Φρύνις), 5. st. pr.n.e. Grčki pjesnik iz Mitilene. Bio je poznat aulet i kitarod, a pjevao je uglavnom nome. U muziku uveo brojne novine.

○ nepoznato

FURIJE ALPIN (Furius Alpinus), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, okušao se u epici. Sporno je autorstvo nekih epskih djela koja se pripisuju i Furiju Bibakulu (v.).

● fragmenti

FURIJE ANTIJA, Aulo (Aulus Furius Antias), 1. st. pr.n.e. Rimski epičar. Sačuvani su fragmenti njegova spjeva *Anali* u kojem je opisao rat protiv Kimbra.

● *Anali* (*Annales*)

FURIJE BIBAKUL, Marko (Marcus Furius Bibaculus), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik rođen u Cremoni. Pripadao neotericima. Pisao podrugljive i satiričke pjesme kao i prozna djela. Autorstvo dvaju epova *Povijest galskog rata* i *Etiopida* nije sasvim pouzdano dokazano. Možda je autor Furije Alpin (v.).

- lirske pjesme, *Povijest galskog rata*, ep (*Annales belli Gallici*), *Etiopida*, ep (*Aithiopsis*)

G

GAL, Gaj Kornelije (Gaius Cornelius Gallus), 69–26. pr.n.e. Rimski političar i pjesnik porijeklom iz Narbonske Galije (*Forum Iuli*). Poznao i prevodio helenističke pjesnike. Uveo u rimsku književnost ljubavnu elegiju koje je skupio i objavio u 4 knjige pod nazivom *Ljubavi* ili *Likorida*. Sačuvan je jedan jedini stih.

- *Ljubavi* ili *Likorida* (*Amores* ili *Lycoris*)

GANIJE (Gannius, Ganius ili Canius), nepoznato vrijeme. Rimski pjesnik, inače nepoznat, od kojeg su sačuvana samo tri heksametra.

- nepoznato

GIGANTOMAHIJA, naziv izgubljena grčkog epa iz 6. st. pr.n.e. Obrađivao je mit o borbi giganta i olimpskih bogova. U antici se navodio pod Homerovim imenom ep *Gigantija* (Γιγάντια) istog sadržaja. Možda je riječ o identičnom epu.

- *Gigantomahija* (Γιγαντομαχία)

GLAUK iz Nikopola (Γλαῦκος), helenističko razdoblje. Grčki pjesnik čije se pjesme nalaze u zbirci *Anthologia Palatina*.

- pjesme (u zbirci *Anthologia Palatina*)

GLIKON (Γλύκων), nepoznato vrijeme. Grčki pjesnik, inače nepoznat, po kojem je nazvan jedan oblik stiha (*Versus Glyconeus*).

- nepoznato

GORDIJAN I (Marcus Antoninus Gordianus Sempronianus), 159–238. g. Rimski car, u mladosti se bavio literarnim radom. Napisao ep *Antoninijada* o carevima Antoninu Piju i Marku Aureliju. Pisao i prozna djela. Ništa nije sačuvano.

- *Antoninijada* (*Antoninias*)

GRATIJE FALISK (Gratius Faliscus), Augustovo doba. Napisao didaktičku pjesmu *O lovu*.

- *O lovu* (*Cynegetica*)

H

HAGIJA vidi **AGIJA**

HEDIL sa Sama (Ἠδύλος), 3. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar čiji su epigrami sačuvani u zbirci *Anthologia Palatina*.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

HEDILA (Ἠδύλη), 4/3. st. pr.n.e. Grčka pjesnikinja s otoka Sama. Potjecala iz pjesničke obitelji (njezina majka Moshina i sin Hedil također su bili pjesnici). Napisala je elegiju *Scila* od koje je sačuvan jedan citat.

- *Scila* (Σκύλλα)

HEGEMON iz Aleksandrije (Ἡγεμών), nepoznato vrijeme. Grčki pjesnik iz Aleksandrije u Troadi. Napisao historijske epove *Dardanska povijest* i *O leuktrijskom ratu*.

- *Dardanska povijest* (Δαρδανικά)

- *O leuktrijskom ratu* (Λευκτρικά)

HEGEMON iz Tasa (Ἡγεμών), 5. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, poznat u antici kao začetnik pjesničke parodije (parodirao je ep u heksametrima i tragediju u jambima). Sačuvano je svega nekoliko stihova. Pisao je i epska djela te komedije.

- fragmenti pjesama

- *Gigantomahija*, ep (Γιγαντομαχία)

HEGESANDAR (Ἡγήσανδρος), 2. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, autor zbirke anegdota, priča i dogodovština o znamenitim ljudima objavljene u najmanje 6 knjiga.

- *Uspomene*, zbirka (Ἰστορήματα)

HEGESIJA (ili **Hegesin**) iz **Salamine** (Ἡγησία), 8. st. pr.n.e. Grčki pjesnik kojem se pripisivao ep *Kiprija*, jedan od cikličkih epova.

- *Kiprija* (Κύπρια)

HEGESIN vidi **HEGESIJA**

HEGESIP (Ἡγήσιππος), 3. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar zastupljen svojim epigramima u *Palatinskoj antologiji*.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

HELADIJE iz Antinupola (Ἑλλάδιος), 4. st. pr.n.e. Grčki pjesnik iz Antinupola u Egiptu, autor jedne zbirke jezičkih i antikvarnih zanimljivosti u 4 knjige ispravljene u jampskim trimetrima.

- *Zbirka* (Χρηστομαθία)

HELVIJE CINA, Gaj (Gaius Helvius Cinna), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, vodeća ličnost kruga mladih pjesnika tzv. neoterika. Osim ljubavne lirike, epigrama te pjesama različita sadržaja napisao je i kratak ep *Smirna*. Na epu je radio punih devet godina. U njegovu se radu najsnažnije očitovao utjecaj aleksandrijskih pjesnika.

- epigrami, ljubavne pjesme, *Smirna* (*Smyrna*, *Pjesma za ispraćaj* (*Propemptikon*))

HERAKLIT iz Halikarnasa (Ἡράκλειτος), 3. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar, zastupljen jednom pjesmom u *Palatinskoj antologiji*.

- 1 pjesma (u zbirci *Anthologia Palatina*)

HERIL iz Jasa (Χορῖλος), 4. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, porijeklom iz Jasa u Kariji, dvorski pjesnik Aleksandra Velikog. Autor jednog epa nepoznata naslova. Možda je i autor spjeva *O lamijskom ratu*.

- fragmenti epa, *O lamijskom ratu* (Λαμιακά)

HERIL sa Sama (Χορῖλος), 5. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, stvarao u homerskoj tradiciji epove o suvremenim historijskim zbivanjima. Po novootkrivenim naslovima čini se da je njegovo djelo *Perzijska povijest* bio dio opsežnije zamišljena epskog djela koncipirana po uzoru na Herodota. Možda je autor spjeva *O lamijskom ratu* pripisana Herilu iz Jasa.

- fragmenti epa, *Perzijska povijest*, ep (Περσικά)

HERMESIJANAKT (Ἑρμειδιανάξ), oko 300. g. pr.n.e. Grčki pjesnik rodom iz Kolofona. Napisao je 3 knjige elegija u kojima je opjevao nesretne ljubavi pjesnika i filozofa u

obliku hesiodovskog kataloga. Djelo je nazvao *Lavić* po nadimku ljubljene žene.

- *Lavić* (Λέωντων)

HERMODOR iz Sirije (Ἑρμόδωρος), nepoznato vrijeme. Grčki pjesnik zastupljen jednim epigramom (XVI,170) u *Meleagrovu vijencu Palatinske antologije*.

- 1 epigram (u zbirci *Anthologia Palatina*)

HERMOKLO (Ἑρμοκλῆς), oko 300. g. pr.n.e. Grčki pjesnik, slavio vladare svog vremena peanima i ophodnim pjesmama.

- fragmenti peana

HESIOD (Ἡσίοδος), oko 700 g. pr.n.e. Grčki pjesnik iz Askre u Beotiji. U formi herojske epopeje stvarao novu vrstu genealoškog i didaktičkog epa čijim ga je rodonačelnikom smatrala čitava antika. Pripisan mu je veći dio produkcije ovih epskih djela (kao Homeru čitava herojska epika). Od velikog broja tih djela koja su se navodila pod njegovim imenom sačuvan je ep *Postanak bogova*, prva pisana grčka teogonija, *Djela i dani*, didaktički spjev o poljodjelstvu, te *Heraklov štit*, kratka pjesma (480 heksametara) po uzoru na Homerov opis Ahilejeva štita. Od ostalih djela sačuvani su se fragmenti. Na prvom su mjestu *Eeje* ili *Katalog žena*, golemi epski pregled mitološke građe o ženama koje su bogovima rodile junake (u 5 knjiga) i *Keikova svadba*. *Melampodija* (u 3 knjige) kasnijeg je datuma, a H. su ime nosile i pjesničke tvorevine znatno kasnijeg razdoblja, *Egimije*, ep o Heraklovim dogodovštinama (u 2 knjige), *Astronomija*, *Opis zemlje*, *Proricanje po pticama*, *Hironove upute*, nastale u tradiciji didaktičke i genealoške poezije.

- *Teogonija* (Θεογονία), *Djela i dani* (Ἔργα καὶ ἡμέραι), *Heraklov štit* (Ἄσπις Ἡρακλέους)

- *Katalog žena* ili *Eeje* (Κατάλογος γυναικῶν ili Ἡ οἴη), *Keikova svadba* (Κήυκος γάμος), *Melampodija* (Μελαμπόδια), *Egimije* (Αἰγίμιος), *Hironove upute* (Χείρωνος ὑποθήκαι)

- *Astronomija* (Ἀστρονομία), *Opis zemlje* (Γῆς περίοδος), *Proricanje po pticama* (Ὀρνιθομαντεία)

HIPONAKT (Ἱπώναξ), 6. st. pr.n.e. Grčki pjesnik iz Efeza. Upoznavši iz neposredne blizine bijedu najnižih društvenih slojeva, H. je stvorio jedinstveno svjedočanstvo i pjesničko i socijalno. Pisao je pretežno u „šepavim“ jambima, ali i u drugim metričkim oblicima, satiričke pjesme pune napadačke strasti, poruge i lične mržnje, ali i realističkih opisa krajnje bijede i očaja. Obogatio jezik grčke poezije prodorom u žargon propalica, razbojnika i lopova kojima je i sam pripadao.

● osamdesetak fragmenata

HOMER (Ὅμηρος), 9. st. pr.n.e. Legendarni slijepi tvorac *Ilijade* i *Odiseje*, a prema uvjerenju Grka, i cjelokupne herojske epike. Već mu je, ipak, u klasično doba odricano autorstvo većine cikličkih epova da bi mu aleksandrijska kritika odrekla i *Odiseju*. Wolfovo pokretanje homerskog pitanja uzdrimalo je napokon i predodžbu o jednom stvaraocu *Ilijade* i *Odiseje*, koje antika nije dovela u pitanje. U posljednje vrijeme prevladava mišljenje da je *Ilijadu* i *Odiseju* (ili barem svaki od ovih epova) stvorio jedan genijalni stvaralac, te da ovi epovi nisu samo puke „krparije“ manjih pjesama niti širenje prvobitnih jezgri. Stvaran identitet stvaraoca (ili stvaralaca) ovih epova nećemo, po svoj prilici, otkriti nikad. Osim *Ilijade* i *Odiseje* te cikličkih epova, H. se pripisivao veći broj manjih djela nastalih znatno kasnije. Premda je riječ o djelima anonimnih autora, tradicionalno se i danas navode pod H. imenom. Uz njega se veže i zbirka 33 himne tzv. *Homerske himne*.

- *Ilijada* (Ἰλιάς), *Odiseja* (Ὀδύσεια), *Boj žaba i miševa* (Βατραχομομαχία), *Homerske himne* (Ἕμνοι Ὀμηρικοί)
- *Budala*, parodija epa (Μαργίτης), *Kerkopi*, šaljivi ep (Κέρκοπες), epigrami

HOMERSKE HIMNE, zbirka 33 himne bogovima nastale u golemom vremenskom rasponu. Najstarije pripadaju 8. st. pr.n.e., a posljednje su iz 3. st. pr.n.e. Stvorene u epskoj rapsodskoj tradiciji ove su himne anonimnih pjesnika upućene raznim bogovima (po tri himne Afroditi i Dionisu, po dvije Demetri, Apolonu, Hermu, Artemidi, Ateni, Dioskurima i Hestiji te po jedna Muzama, Seleni, Zeusu, Posejdonu, Hefestu,

Panu, Aresu, Heri, Majci bogova, Heraklu, Asklepiju, Heliju i Majci zemlji) pripisane Homeru. Različite su dužine – od 3 do 580 stihova.

● *Homerske himne* (Ἕμνοι Ὀμηρικοί)

HONEST (Honestus), 1. st. pr.n.e./1. st.n.e. Grčki epigramatičar zastupljen sa 10 epigrama u *Palatinskoj antologiji*. 11 epigrama na natpisima kod Tespije, upućenih Muza, možda su također njegovo djelo.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

HORACIJE, Kvint ~ Flak (Quintus Horatius Flaccus), 65. g. pr.n.e. – 27. g. n.e. Rimski pjesnik iz Venuzije u Apuliji. U rimsku poeziju uveo mnoge grčke pjesničke forme i proširio tematski vidokrug. Pisao je lirske pjesme refleksivnog i filozofskog karaktera, satiričke pjesme pune blage ironije i mekog prekoravanja ljudskih mana, pjesničke poslanice (od kojih je II,3 poznatija kao *Ars poetica* sve do našeg vremena ostala udžbenikom antičke poetike), te *Stoljetnu pjesmu* napisanu po Augustovoj želji za obilježavanje prijelaza stoljeća. Djelovao u Mecenatovu krugu pjesnika i poslije građanskih ratova stupio u službu Augustove obnove, premda je bio republikanac. Uz Vergilija već za života smatran klasikom rimske poezije, a u potonjim je vremenima izvršio golem utjecaj na bezbrojna pjesnička pokoljenja.

- *Ode*, zbirka lirike u 4 knjige (*Odae*), *Epode*, knjiga lirike (*Epodae*), *Satire*, zbirka satiričkih pjesama u 2 knjige (*Saturae*), *Pisma*, pjesničke poslanice u 2 knjige (*Epistulae*), *Stoljetna pjesma*, svečana pjesma u čast smjene stoljeća (*Carmen saeculare*)

HOSTIJE (Hostius), 2. st. pr.n.e. Rimski epičar, autor historijskog epa *Istarski rat* u 3 knjige.

● *Istarski rat* (*Bellum Histricum*)

HRISTODOR (Χριστόδωρος), 5/6. st. Grčki pjesnik rodom iz Kopta u Egiptu. Autor izgubljenih historijskih epova te više lokalnih povijesti. Sačuvano je 416 heksametara u kojima je opisao 80 statua iz Zeuksipova

gimnazija u Carigradu koji su uvršteni u 2. knjigu *Palatinske antologije*.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)
- *Isaurijska povijest*, historijski ep (Ἰσαυρικὰ), *Lidijska povijest*, ep (Λυδιακά), *Domovinska povijest*, lokalne povijesti u epskom obliku (Πάτρια)

I

IBIK (Ἴβυκος), 6. st. pr.n.e. Grčki korski liričar iz Reggija u Italiji. Uz tradicionalne sadržaje korske lirike koju je preuzeo od svojih prethodnika uveo je u korske pjesme i erotičke sadržaje, po čemu je ostao zapamćen u svijesti svojih suvremenika.

● nekoliko fragmenata

ILIAS LATINA, latinska prerada Homerova epa u 1070 heksametara iz 1. st. (Neronovo doba?). Po akrostihu ove radikalno skraćene verzije Homerove *Ilijade* koji glasi *Italicus* pripisivala se ova pjesma Siliju Italiku, no u cod. Vindobonensis Lat. 3509 navodi se kao autor Bebije Italik (v.), što su neki povezali s istoimenim konzulom iz 90. g. Ovo pitanje ipak još nije definitivno riješeno. Ova je latinska prerada upoznala Evropu s Homerom i, premda nedovoljno i iskrivljeno, izvršila znatan utjecaj na književnost srednjega vijeka i humanizma.

● *Latinska Ilijada* (*Ilias Latina*)

ION s Hija (Ἴων), 5. st. pr.n.e. Grčki tragički i korski pjesnik i filozof. Počeo literarno stvaralaštvo proznim memoarima, a glavninu svog rada posvetio tragediji. Autor je neustanovljena broja tragedija (broj znatno varira) s građom uglavnom iz trojanskih mitova. Pisao je i himne, enkomije i diti-rambe. Jednom je bio pobjednik u natjecanju autora ditiramba. Je li pisao i ostale pjesničke vrste, nije poznato. U antici je uvršten u kanon tragičkih pjesnika.

● fragmenti korskih pjesama

ION sa Sama (Ἴων), oko 400. g. pr.n.e. Grčki epigramatičar, autor jednog natpisa na postolju Lisandrove pobjedničke statue u Delfima.

● epigram

ISIL iz Epidaura (Ἴσουλλος), oko 300. g. pr.n.e. Grčki pjesnik himni, peana i kulturnih pjesama. Osim fragmenata nađen je u Asklepijevu hramu natpis s njegovom himnom Asklepiju.

● himna Asklepiju
● fragmenti

IVAN iz Gaze (Ἰωάννης), 6. st. Grčki gramatičar i pjesnik. Pisao prigodne pjesme u anakreontskom stilu. Autor opisa jedne slike svemira koja je bila naslikana na zidu kupališta u Gazi. Spjev je izrađen u heksametri-
ma, s jampskim uvodom, u 2 knjige.

● *Opis slike svemira* (Ἐκφρασις τοῦ κοσμοῦ καὶ πῦρακος)
● fragmenti

J

JUL ANTONIJE, Gaj (Gaius Iullus Antonius), 1. st. Rimski političar i pjesnik, sin Marka Antonija. Napisao ep o Diomedovu putu u Italiju u 12 knjiga.

○ ep o Diomedu

JULIJAN EGIPĆANIN (Ἰουλιανός), 6. st. Bizantski državni činovnik i pjesnik, zastupljen sa 70 epigrama u *Palatinskoj antologiji*.

● 70 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

JULIJE CEREAL (Iulius Cerealis ili Cerialis), 1. st. Rimski epičar i bukolski pjesnik. Osim izgubljena epa *Boj giganta* možda mu pripadaju i dvije pjesme u *Palatinskoj antologiji* (potpis Κερέαλις).

● 2 pjesme (u zbirci *Anthologia Palatina*)
○ *Boj giganta* (Ἰγαντομαχία), bukolske pjesme

JULIJE KALID, Lucije (Lucius Iulius Calidus), početak 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, inače nepoznat, spomenut kod Nepota. Možda je epigram 2,776 u zbirci *Anthologia Latina* njegov grobni natpis.

○ nepoznato

JUVENAL, Decim Junije (Decimus Iunius Iuvenalis), oko 55 – oko 130 g. Rimski satiričar koji je u svega 16 sačuvanih satira

sažeo poraznu kritiku svog vremena. Pisati je, vjerojatno, počeo ranije, no tek poslije Domicijanove smrti prilike su se za književnu djelatnost znatno popravile. J. satire, oštre i lične, pisane pod poznatim *Difficile est saturam non scribere* (Teško je ne pisati satiru) najviši je domet rimske satiričke poezije.

- *Satire* (*Saturae*, u 5 knjiga)

K

KALIJA iz **Atene** (Καλλίας), oko 400. g. pr.n.e. Grčki pjesnik, inače nepoznat, autor jedne parodije školske gramatike.

- *Gramatička tragedija* (Γραμματική τραγωδία)

KALIMAH (Καλλίμαχος), oko 310. — oko 240. g. pr.n.e. Grčki učenjak i pjesnik, rodom iz Kirene. Jedan od najznačajnijih aleksandrijskih filologa, književnih teoretičara, a i pjesnika. Bio je dugo godina knjižničar aleksandrijske biblioteke u kojoj je razvio golemu znanstvenu aktivnost. Suda spominje 800 svezaka njegovih znanstvenih radova. Okušao se u svim pjesničkim vrstama (osim epa), no od cjelokupnog stvaranja sačuvani su samo neznatni ostaci. Sačuvano je 6 himni i 60 epigrama u *Palatinskoj antologiji*. Od 4 knjige elegija pod naslovom *Uzroci* sačuvani su fragmenti, te Katulova prerada *Berenikine kose*. Ovidije je preradio pjesmu *Ibis*, zapravo K. književnu polemiku sa suvremenikom i takmacem Apolonijem Rodaninom (v.). Sličan je karakter imala i zbirka 13 jamba od kojih su neki bili i kritičkog odnosno polemičkog karaktera. Napisao je i epilij *Hekala* (nađeno 40 stihova). Snažno je utjecao na rimske pjesnike, posebno neoterike i elegičare.

- 6 himni, 60 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)
- *Uzroci* (Αἰτία), *Jambi* (Ἰαμβοί), *Hekala* (Ἑκάλη)
- *Ibis*, satirička pjesma (Ἴβις), različite pjesme

KALIN (Καλλίνος), 7. st. pr.n.e. Grčki pjesnik iz Efeza. Od njegovih elegija, koje su pozivale na borbu protiv neprijatelja, sačuvano je nekoliko fragmenata.

- fragmenti

KALPURNIJE SIKUL, Tit (Titus Calpurnius Siculus), 1. st. Rimski pjesnik pod čijim se imenom sačuvalo 7 pastirskih pjesama. Navodi se i kao autor panegirika *Pohvala Pizonu* (v.).

- *Ekloga* (*Eclogae*), *Pohvala Pizonu* (*Laus Pisonis*)

KAMERIN (Camerinus), Augustovo vrijeme. Rimski pjesnik, inače nepoznat, spomenut kod Ovidija.

- nepoznato

KANINIJE RUF (Caninius Rufus), 1/2. st. Rimski pjesnik, s Plinijem Mlađim raspravljao u pismima o planiranom epu o Trajanovu dačkom ratu.

- nepoznato

KARBILJE PIKTOR (Carbilius Pictor), nepoznato doba. Rimski pjesnik, autor djela *Bič Eneide* po kojem se uvrstio u tzv. *obtrektatores Vergilii*.

- *Bič Eneide* (*Aeneidomastix*)

KARKIN iz **Naupkata** (Καρκίνος), 7/6. st. pr.n.e. Grčki pjesnik kojem se pripisuje ep *Naupaktika*.

- *Naupaktika* (Ναυπακτικά)

KASTORION (Καστόριον), 4. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, autor himni od kojih se sačuvao samo jedan citat.

- jedan citat iz himne Panu

KATUL, Gaj Valerije (Gaius Valerius Catullus), oko 84. — oko 54. g. pr.n.e. Rimski pjesnik porijeklom iz Verone. Pripadao krugu neoterika među kojima je igrao značajnu ulogu. Od svih neoterika samo su njegova djela sačuvana. Živeći mondenim životom u prijestolnici svijeta, mladi je provincijski aristokrat obilježio svoj kratak vijek ljubavnim avanturama, od kojih je ona s Klodijom, ženom Cecilija Metela, koju u svojim pjesmama naziva Lezbijom, obogatila svjetsku književnost nekim od najljepših ljubavnih pjesama. Znatno utjecao na ljubavno pjesništvo potonjih pjesnika, sve do danas.

- *Pjesme* (*Carmina*), 116 pjesama i epigrama
- fragmenti

KERKIDA (Κερκιδᾶς), 3. st. pr.n.e. Grčki političar, pjesnik i filozof porijeklom iz Megalopola u Arkadiji. Autor moralizatorsko-satiričkih pjesama u raznolikim formama skupljenih u zbirku *Melijambi*. Autorstvo pjesama u holijambima kao i jedne pjesničke zbirke nije sigurno.

- *Melijambi* (Μηλίμβοι)

KERKOP iz **Mileta** (Κέρκωλος), 6. st. pr.n.e. Grčki pjesnik smatran u antici autorom epa *Egimije* i Hesiodovim takmacem.

- *Egimije* (Αἴγυμιος)

KIDIJA (Κυδίας), oko 6. st. pr.n.e. Grčki pjesnik rodom iz Atene. Autor korskih pjesama.

- korske pjesme

KINESIJA iz **Atene** (Κινησία), 5. st. pr.n.e. Grčki korski liričar i muzički inovator. Pobijedio u jednom ditiramskom natjecanju. Zbog svojih inovacija, ali i zbog političkih pogleda, bio na meti stare komedije.

- fragment jednog ditiramba u čast Asklepija

KINETON (Κίναϊθος ili Κινάϊθων), 8. st. pr.n.e. (?). Grčki pjesnik rodom iz Sparte. Prema Pauzaniji pisao je genealoške epove u hesiodskoj tradiciji. Antika ga je smatrala autorom nekih cikličkih epova (v.), posebno *Edipodije*. Napisao je i jednu pjesmu o Heraklu.

- *Edipodija* (Οἰδιπόδεια), *Pjesma o Heraklu* (Ἡράκλεια)

KIPRIJA, grčki ep uključen u cikličke epove (v.). *Kiprija* predstavlja, zapravo, početak ciklusa (tzv. *Antehomerica*) od Zeusove odluke da uništi ljudski rod preko Parisova suda do Ahilejeve srdžbe u desetoj godini trojanskog rata, odakle počinje *Ilijada*. Autorima ovog epa u 11 knjiga smatrani su Stasin ili Hegesija.

- *Kiprija* (Κύπρια)

KIR iz **Panopola** (Κῦρος), 5. st. Grčki epigramatičar iz Panopola u Egiptu čiji su epigrami uključeni u *Palatinsku antologiju*.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

KLAUDIJE KLAUDIJEAN (Claudius Claudianus), oko 378. — oko 408. g. Rimski pjesnik iz Aleksandrije, autor velikog i značajnog pjesničkog opusa, uglavnom panegirika, epova i pjesničkih polemika. Građu je uglavnom crpio iz suvremenih povijesnih zbivanja u kojima je i sam sudjelovao svojim jedinim oružjem: pjesmama. Djelatnost K. pada u posljednje razdoblje Zapadnorimskog carstva i predstavlja, u poeziji, pokušaj njegove duhovne obnove. Ujedno, ona predstavlja i posljednji uzlet poganskog duha u utakmici s agresivnim kršćanstvom i njegovom ideologijom. Oslonac svojoj poeziji traži K. u klasičnim djelima rimske književnosti, posebno Vergiliju i Ovidiju. Pisao je i na grčkom jeziku.

- *Pohvala Probina i Olibrija* (*Panegyricus Probini et Olybrii*), *Pohvala trećem konzulatu Honorijevu* (*Panegyricus de tertio consulatu Honorii*), *Pohvala četvrtom Honorijevu konzulatu* (*Panegyricus de quarto consulatu Honorii*), *Pohvala šestom Honorijevu konzulatu* (*Panegyricus de sexto consulatu Honorii*), *Svadbena pjesma o svadbi Honorija i Marije* (*Epithalamium de nuptiis Honorii et Mariae*), *O Stilihonovu konzulatu* (*De consulatu Stilichonis* ili *Laus Stilichonis*) — panegirici; epovi: *O ratu protiv Gildona* (*De bello Gildonico*), *O gotskom ratu* (*De bello Gothico*); invective: *Protiv Rufina* (*In Rufinum*), *Protiv Eutropija* (*In Euthropium*); *Otmica Prozerpine*, mitološki spjev (*De raptu Proserpinae*); *Feniks*, pjesma (*Phoenix*), *Manje pjesme* (*Carmina minora*)

- epigrami (?) (u zbirci *Anthologia Palatina*)
- *Boj giganata*, ep (*Gigantomachia*), pisma, epigrami

KLEOBUL (Κλεόβουλος), oko 600. g. pr.n.e. Tiranin grada Linda na Rodu i pjesnik. Epigrami mu se nalaze u *Palatinskoj antologiji*.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

KLEOBULINA (Κλεοβουλίνη), 6. st. pr.n.e. Grčka pjesnikinja, kći Kleobula. Pod njezinim imenom (kao i pod imenom njezina oca) poznavala je antika zbirku zagonetaka. Neke su uključene u *Palatinsku antologiju*.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

KOLUT (Κόλλουθος), oko 500. g. Grčki pjesnik iz Likopolu u Egiptu. Pisao enkomije i epske pjesme. Autor je epilija *Otmica Helene* od 394 heksametra.

- *Otmica Helene* (Ἀρπαγή Ἑλένης)
- *Enkomiji* (Ἐγκώμιον), *Kalidonska povijest*, ep (Καλυδωνιακά), *Perzijska povijest*, ep (Περσικά)

KORINA (Κόρινα), 6. st. pr.n.e. Grčka pjesnikinja rodom iz Tanagre u Beotiji. U svojim je pjesmama obrađivala lokalne legende. U kasnom helenističkom razdoblju uvrštena u kanon deset najvećih liričara. Po njoj je Ovidije nazvao voljenu ženu u svojim pjesmama.

- fragmenti

KORIP, Flavije Kreskonije (Flavius Crescinius Corippus), 6. st. Rimski pjesnik porijeklom iz sjeverne Afrike. Autor jednog epa u 8 knjiga o libijskom ratu i panegirika (u 4 knjige) caru Justinu.

- *Pjesma o Ivanu* ili *O libijskom ratu*, ep (Iohannis ili *De bellis Lybicis*), *Panegirik (Panegyricus)*

KORNELIJE SEVER (Cornelius Severus), Augustovo doba. Rimski pjesnik, autor epa s povijesnim sadržajem *Sicilski rat*. Moguće je da je ovaj ep bio samo dio veće cjeline koja je obrađivala cjelokupnu rimsku povijest. Sačuvan je odlomak epa u kojem je riječ o Ciceronovoj smrti.

- *Sicilski rat (Bellum Siculum)*, fragment historijskog epa (*Res Romanae?*)

KORNIFICIJE, Kvint (Quintus Cornificius), 1. st. pr.n.e. Rimski političar, govornik i pjesnik. Pripadao krugu neoterika. Od njegovih su se pjesama, među kojima je i jedan epilij, sačuvali fragmenti.

- fragmenti

KREKS (Κρέξος), 5/4. st. pr.n.e. Grčki pjesnik i muzičar, upotrijebio, navodno, prvi govorne jampske dijelove u svojim ditirambima.

- nepoznato

KREOFIL sa Sama (Κρεώφυλος), 7/6. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, po legendi primio od Homera na dar ep *Zauzeće Ehalije* (v.). Vje-

rojatno autor tog epa iz kruga priča o Heraklu.

- *Zauzeće Ehalije* (Οἰχαλίας ἄλωσις)

KRINAGORA (Κρωαγόρας), 1. st. pr.n.e./1. st. n.e. Grčki pjesnik i diplomat rodom iz Mitilene. Došavši u Rim, pridružio se pjesničkom krugu Augustove sestre Oktavije. Pisao prigodne pjesme upućene raznim osobama njegova kruga. Epigrami su mu uključeni u *Palatinsku antologiju*.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

KSANT sa Sicilije (Ξάνθος), 7. st. pr.n.e. Grčki pjesnik korskih pjesama, prethodnik Stesihorov (v.). Napisao korsku pjesmu pod naslovom *Orestija*.

- *Orestija* (Ὀρέστεια)

KSENODAM (Ξενόδαμος), 7. st. pr.n.e. Grčki pjesnik iz Kitere. Djelovao kao korski pjesnik u Sparti. Smatran izumiteljem jedne vrste plesne muzike.

- nepoznato

KSENOKRIT (Ξενόκριτος), 7/6. st. pr.n.e. Grčki korski liričar, porijeklom iz Lokra u Donjoj Italiji. Djelovao u Sparti. U svojim korskim pjesmama obrađivao mitske sadržaje. Smatran izumiteljem Lokridske ljestvice.

- nepoznato

KVINT SMIRNJANIN (Quintus Smirnaeus), 4. st. Grčki pjesnik o čijem životu nemamo nikakve podatke. Napisao je u homerskoj tradiciji a prema mitološkim priručnicima svoga doba ep u 14 knjiga koji se nadovezuje na *Ilijadu* (tzv. *Posthomerica*), nadomještajući cikličke epove. 1–5. knjiga odnose se na događaje izložene u *Etiopidi* (v.), 6–10. na događaje iz *Male Ilijade* (v.), a 11–14. na sadržaj *Razorenja Troje* (v.).

- *Događaji poslije Homera* (Τὰ μεθ' Ὀμήρου)

L

LAMPRIĐIJE (Lampridius), 5. st. Rimski pjesnik i govornik, učitelj retorike u Burdigali (Bordeaux). Njegove je pjesme, a to su

većinom bili epigrami, obilježavao formalni manirizam.

- epigrami i njima srodne pjesme

LAMPROKLO (Λαμπροκλῆς), 5. st. pr.n.e. Grčki pjesnik i muzičar iz Atene. Pisao je himne i ditirambe.

- himna božici Ateni

LAS (Λάσος), 6. st. pr.n.e. Grčki lirik i muzičar, rodom iz Hermione u Argolidi. Djelujući na Hiparhovu dvoru u Ateni bio je takmac Simonidov. Inovacijama u ritmu i instrumentaciji unaprijedio je razvoj ditiramba, a spominje se i kao utemeljitelj ditirampskih natjecanja.

- *Kentauri*, ditiramb (Κένταυροι), himna Demetri

LAUS PISONIS, 1. st. Panegirik Gaju Kalpurniju Pizonu, vodi urote protiv Nerona. Sadržava 261 heksametar, a autor nam nije poznat (možda Kalpurnije Sikul ili Papinije Stacije).

- *Pohvala Pizona (Laus Pisonis)*

LEONIDA, Julije (Ἰούλιος Λεωνίδας), 1. st. Astronom, matematičar i pjesnik iz Aleksandrije. Njegovi epigrami, u kojima se rado koristi mistikom brojeva, nalaze se u zbirci *Anthologia Palatina*.

- oko 40 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

LEONIDA iz Tarenta (Λεωνίδας), 3. st. pr.n.e. Pjesnik aleksandrijskog razdoblja, jedan od najznačajnijih epigramatičara peloponeske škole. Epigrami su mu sačuvani u zbirci *Anthologia Palatina*, a obrađuju teme iz života nižih društvenih slojeva.

- oko 100 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

LEONTIJE (Λεόντιος), 6. st. Grčki pjesnik epigrama, po zanimanju pravnik. Epigrami mu obrađuju tradicionalne motive, a sačuvalo ih se 24.

- 24 epigrama u zbirci *Anthologia Palatina*

LESHO (Λέσχης), 7. st. pr.n.e. Epski pjesnik rodom iz Pire na Lezbu. Inače nepoznat, spominje se kao autor *Male Ilijade* (v.), jednoga od cikličkih epova (v.).

- *Mala Ilijada*, ep (Ἰλιάς μικρά)

LEVIJE (Laevius), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, autor tzv. *Erotopaegnia* (6 knjiga), ljubavnih pjesama u kojima se ugledao na aleksandrijske pjesnike, eksperimentirajući u metru i formi. U tome je prethodnik neoterika.

- *Ljubavne pjesme (Erotopaegnia)*

LICINIJE, Gaj ~ Macer Kalvo (Gaius Licinius Macer Calvus), 82–37. pr.n.e. Rimski pjesnik i pravnik. Djelujući u krugu neoterika, uživao je velik ugled kod suvremenika. Nijedno od njegovih djela nije sačuvano.

- *Ija*, epilij (*Ito*), ljubavne pjesme o Kvintiliji

LIGDAM (Lygdamus), 1. st. pr.n.e. Pseudonim nepoznatog pjesnika čije su se elegije našle u trećoj knjizi *Tibulova zbornika (Corpus Tibullianum)*. Ove pjesme svakako zaostaju za Tibulovima.

- 6 elegija (u *Corpus Tibullianum*)

LIKEJA (Λυκίας), 1. ili 2. st. Grčki pjesnik iz Arga. Sastavio je ep o svome rodnom gradu.

- fragment epa o Argu

LIKOFRON iz Halkide (Λυκόφρων), 3. st. pr.n.e. Grčki gramatičar i pjesnik. Radio je u aleksandrijskoj knjižnici. Pored dramskih i prozних djela napisao je i pjesmu *Aleksandra*, dramski monolog u jampskom trimetru, koja je zbog zamršena stila i tzv. učestnosti teško razumljiva bez komentara.

- *Aleksandra* (Ἀλεξάνδρα)

LINCEJ (Lynceus), 1. st. pr.n.e. Rimski filozof i pjesnik. Spominje ga Propertije i navodi dva njegova epa, *Herakleidu* i *Tebaidu*. Ime je vjerojatno pseudonim.

- *Herakleida*, ep (*Heracleis*), *Tebaida*, ep (*Thebais*)

LITHIKA, epska pjesma od 774 heksametra koja govori o magičnoj moći kamenja. Bila je uvrštena u tzv. orfičku literaturu iako onamo ne pripada (v. *Orfika*). Autorstvo u vrijeme nastanka nisu razjašnjeni. U srednjem vijeku pjesma je prevedena na latinski.

- *O kamenju*, ep (Λιθικά)

LIVIJE ANDRONIK, Lucije (Lucius Livius Andronicus), 3. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, glumac i učitelj, oslobođeni Grk (možda iz Tarenta). Njegovo se djelo smatra početkom rimske književnosti. Preveo je Homerovu *Odiseju*, zamijenivši heksametar saturnijskim stihom. Znamo i za neku himnu u čast Junoni, namijenjenu ophodu djevojaka. Njegove zasluge za razvoj rimske književnosti, jezika i metrike od izuzetnog su značenja.

● *Odiseja*, ep (*Odusia*), himna Junoni

LOLIJE BAS (Lollius Bassus), 1. st. Pjesnik epigrama iz Smirne. Živio je u Rimu, a pisao na grčkom. Neki od epigrama, među njima i pjesme posvećene Germaniku, sačuvani su u zbirci *Anthologia Palatina*.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

LUCILIJE, Gaj (Gaius Lucilius), 2. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, rodom iz Kampanije, začetnik satire kao književne vrste. Pripadao je Scipionovu književnom krugu. Oštra društvena kritika te neobično životan jezični izraz osnovne su značajke njegovih satira koje je objavio u 30 knjiga.

● *Satire* (*Saturae*, ili *Libri saturarum*)

LUKAN, Marko Anej (Marcus Annaeus Lucanus), 39–65. Rimski pjesnik rodom iz Kordube u Hispaniji. Autor je brojnih, nama izgubljenih, djela u stihu i prozi, te velikoga epa *Farzalija* u 10 knjiga koji je jedini sačuvan, a pjeva o ratu između Cezara i Pompeja. Suvremenici su veoma cijenili njegovo djelo koje se odlikuje originalnošću, majstorskim opisima, ali i ponekad pretjeranom retorikom.

● *Farzalija* (ili *Gradanski rat*), ep (*Pharsalia* ili *Bellum Civile*)

○ *Pjesma o Iliju*, ep (*Iliacon*), *Podzemlje* (*Catachthonion*), pohvalna pjesma Neronu, pjesma o Orfeju, *Gajevi* (10 knjiga), prigodne pjesme (*Silvae*), *O požaru Rima* (*De incendio Urbis*)

LUKILIJE (Λουκίλλιος), 1. st. Grčki epigramatičar. Živio je u Rimu; na njegove se epigrame, tematski i stilski, ugledao Marcijal.

● preko 100 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

LUKRECIJE, Tit ~ Kar (Titus Lucretius Carus), 98–55. pr.n.e. Rimski pjesnik i filozof, rođen u Kampaniji (ili možda u Gornjoj Italiji). Napisao je filozofsko didaktički ep *O prirodi* koji u 6 knjiga (heksametar) izlaže Epikurov materijalistički pogled na svijet. L. nije originalan filozof, ali je velik pjesnik: unatoč namjeri da poučava stvorio je vrhunsko umjetničko ostvarenje koje se odlikuje uzvišenošću stila i nadasve snažnim i plastičnim poetskim izrazom. Golem je i mnogostran bio utjecaj toga djela, kako u rimsko doba, tako i stoljećima kasnije.

● *O prirodi*, ep (*De rerum natura*)

LUKSORIJE (Luxorius), 6. st. Rimski pjesnik, rodom iz Kartage. Sastavljao je epigrame ugledajući se na Marcijala.

● 89 epigrama (u zbirci *Anthologia Latina*)

M

MACIJE, Gnej (Gnaeus Matius), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, autor mimijamba po uzoru na Grka Heronda. Varon i Gelije spominju njegov prijevod Homerove *Ilijade*.

○ prijevod *Ilijade* (*Ilias*)

MAJISTA (Μαίσιας), 3. st. Pjesnik pohvalne himne Serapisu u 65 heksametara, nađene na jednom natpisu na Delu.

● himna Serapisu

MAKEDONIJE iz Soluna (Μακεδόνης), 1. st. pr.n.e. (?). Autor triju epigrama iz zbirke *Anthologia Palatina*, a vjerojatno i daktilskog peana s jednog natpisa.

● 3 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*), pean

MAKEDONIJE KONZUL (Μακεδόνιος), 6. st. Konzul i pisac epigrama, rodom iz Soluna. Epigrami, uvršteni u zbirku *Anthologia Palatina*, uglavnom su posvetnog i natpisnog karaktera.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

MAKSIMIJE (Maximianus), 6. st. Rimski pjesnik porijeklom iz Etrurije, prijatelj Boetijev. U svojih 6 elegija zaokupljen je nevoljama starosti ili pak ljubavnom tematikom. Uzor su mu klasični pjesnici.

● 6 elegija.

MALA ILIJADA, 7. st. pr.n.e. (?). Ep iz tzv. trojanskoga ciklusa (v. *Ciklički epovi*), kao autor spominje se Lesho (v.). U 4 knjige obuhvaćala je događaje od pogibije Hektorove do razorenja Troje, nadovezujući se na Homerovu *Ilijadu*. Nije sačuvana.

○ *Mala Ilijada* (Ἰλιάς μικρά)

MARCIJAL, Marko Valerije (Marcus Valerius Martialis), oko 45–104. Rimski epigramatičar, rodom iz Bilbilisa u Hispaniji. Sačuvano je 15 knjiga njegovih epigrama u zbirka *Epigrami, Knjiga igara, Gostinski darovi, Ono što se odnosi*. Majstorstvo jezika i stila, duhovitost i smisao za grotesku pribavili su mu glas najvećeg epigramatskog pjesnika svjetske literature.

● 1555 epigrama u zbirka *Epigrami* (*Epigrammaton libri*), *Knjiga igara* (*Liber spectaculorum*), *Gostinski darovi* (*Xenia*), *Ono što se odnosi* (*Aphophoreta*)

MARGIT, komički ep o budali, možda parodija na Homerovu *Odiseju*. Problem autorstva, koje se krivo pripisivalo Homeru i Pigretu iz Halikarnasa nije razriješen. Preostalo je samo nekoliko citata kod kasnijih pisaca. Pjesma je bila sastavljena u heksametru i jampskom trimetru.

● *Margit* (Μαργίτης)

MARIJAN (Marianus), 2. st. Rimski pjesnik, vjerojatno pripadao školi neoterika 2. stoljeća. Očuvao se fragment u jampskom dimetru o Romi, kćeri Eskulapijevoj.

● fragment jedne pjesme

MARIJAN SKOLASTIK (Μαριανός), oko 500. Grčki pjesnik. Šest njegovih epigrama nalazi se u zbirci *Anthologia Palatina*.

● 6 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

MARKO ARGENTARIJE (Μάρκος Ἀργεντάριος), 1. st. (?). Pjesnik 36 epigrama iz zbirke *Anthologia Palatina*. Moguća je pretpostavka da su M.A. i rimski govornik Argentarije iz 1. st. pr.n.e. ista osoba.

● 36 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

MATRON (Μάτρων), 4. st. pr.n.e. Grčki pjesnik iz Pitane u Maloj Aziji. Napisao je

parodički poučni ep o gastronomiji pod naslovom *Atička gozba*, od kojeg se sačuvalo nekoliko stihova. U njemu je vješto parodirao Homerove epove.

● *Atička gozba* (Δείπνον Ἀττικόν)

MECIJE, Kvint (Quintus Maecius), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, pisao na grčkom jeziku. Autor je 12 epigrama iz zbirke *Anthologia Palatina*.

● 12 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

MELAMPODIJA, ep nepoznata autora (3 knjige) o doživljajima Melampa, legendarne osobe iz 7/6. st. pr.n.e. Vrijeme je nastanka neodređeno. Melamp je, obdaren proročkim i iscjeliteljskim sposobnostima, putovao iz Tesalije na Peloponez i navodno utemeljio Dionisov kult. Pjesma se pripisivala Hesiodu, a očuvana je fragmentarno.

● *Pjesma o Melampu* (Μελαμποδία)

MELANIPID (Μελανπίδης), 5. st. pr.n.e. Grčki pjesnik i kitarod, rodom s otoka Mela, umro na dvoru makedonskog kralja Perdike II. Pripisuju mu se inovacije u formi diti-ramba i u kitarodiji. Sačuvano je nekoliko fragmenata njegovih djela.

● *Marsija* (Μαρσύας), *Danaide* (Δαναίδες), *Perzefona* (Περσεφόνη)

MELANTIJE iz Atene (Μελάνθιος), 5. st. pr.n.e. Pisac tragedija i elegija. Među elegijama spominje se pjesma u pohvalu državnika Kimona.

○ elegije

MELEAGAR (Μελέαγρος), 2/1. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, rodom iz Gadare u Siriji. Pisao je parodičke pjesme u stilu menipske satire i epigrame u kojima je slijedio klasične uzore. Bavio se i izdavačkom djelatnošću: izdanjem tzv. vijenca starijih epigrama načinio je osnovu zbirke *Anthologia Palatina* (v.).

● 130 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

MELINO (Μελωνώ ili Μελωώ), 2. st. pr.n.e. (?). Grčka pjesnikinja, vjerojatno iz Donje Italije. Autorica je himne na dorskom dija-

lektu u 5 safičkih strofa, upućene Rimu kao vladarici svijeta.

- *Himna Rimu* (Εἰς Ῥώμην)

MEMIJE, Gaj (Gaius Memmius), 1. st. pr. n.e. Rimski političar i pjesnik. Pripadao je vjerojatno skupini neoterika. Sačuvan je tek jedan jedini njegov stih. Lukreciju mu je posvetio svoj ep.

- pjesme

MEMNONIDA, izgubljeni ep za koji se pretpostavlja da je mogao biti ranija obrada *Etiopide* (v.), te da je pjevao o sudbini etiopskog kralja Memnona. Vrijeme nastanka nije poznato.

- *Memnonida* (Μεμνονίς)

MENELAJ (Μενέλαος), helenističko (?) razdoblje. Grčki pjesnik, rodом iz Ega. Pisao u stilu Kalimahove škole. Tvorac je izgubljenog epa *Tebaida* u 11 knjiga.

- *Tebaida* (Θηβαίς)

MERO (Μοῦρῶ), oko 300. pr.n.e. Pjesnikinja iz Bizantija, majka tragičkog pjesnika Homera. Dva joj se epigrama nalaze u zbirci *Anthologia Palatina*, a očuvalo se i 10 heksametara pjesme *Mnemozina*. Uz njeno ime veže se i pjesma *Kletve*, te himna Posidonu.

- 2 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)
- *Mnemozina* (Μνημοσύνη)
- *Kletve* ('Αραί), himna Posidonu

MESOMED (Μεσομήδης), 2. st. Grčki liričar s Krete, Hadrijanov oslobođenik, sastavljao u prvom redu himne. Sačuvan je proemij muzi Kaliopeji, te himne Heliju i Nemezi s naznačenim napjevom u staroj notaciji.

- proemij Kaliopeji, himna Heliju, himna Nemezi, nekoliko drugih pjesama (2 u zbirci *Anthologia Palatina*)

METRODOR (Μητρόδωρος), 3. st. Matematicar i pjesnik, autor aritmetičkih zadataka i zagonetki u formi epigrama. *Anthologia Palatina*, u kojoj se nalaze, sadržava i dvije pjesme inače nepoznata pjesnika toga imena koji očito nije istovetan s prvim.

- epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

MEVIJE (Mevius), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik i kritičar, poznat po svojim napadima na Vergilija zbog kojih je od književnika Mecenatova kruga osuđivan uz porugu (cf. Hor. *Epod.* 10).

- nepoznato

MIMNERMO (Μίμνερμος), 7. st. pr.n.e. Grčki elegičar iz Kolofona u Joniji. Do nas je dopro nevelik broj fragmenata iz zbirke elegija *Nano*, te *Smirneide* i još pokoje elegije. To su pjesme sjetna ugođaja protkane finim refleksijama o prolaznosti života; po prvi put u grčkoj poeziji ljubav se našla u prvom planu.

- elegije iz zbirke *Nano* (Ναννώ), *Smirneida*, elegija (Σμυρνεΐς), fragmenti ostalih elegija

MINIJADA, 7/6. st. pr.n.e. Fragmentarno očuvani grčki ep koji je vjerojatno pjevao o Heraklovu razorenju Orhomena. Kao autor spominje se Prodik iz Fokide.

- *Minijada* (Μυνιάς)

MIRO vidi **MERO**

MIRTIDA (Μυρτίς), 6/5. st. pr.n.e. Pjesnikinja iz Antedona u Beotiji, navodno učiteljica Korinina. Kako Korina govori o njenu natjecanju s Pindarom, moglo bi se zaključiti da je pisala i korsku liriku. Iz jedne parafraze znamo za pjesmu o nesretnoj ljubavi beotskog junaka Eunosta, a sačuvano nije ništa.

- lirske pjesme

MNASALKO (Μνασάλκης), 3. st. pr.n.e. Pisac epigrama iz Sikiona. Uglavnom se radi o nadgrobnim natpisima i posvetama.

- epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

MONTAN, Julije (Iulius Montanus), 1. st. pr.n.e. Rimski epičar i elegičar, spominju ga Ovidije i Seneka Mladi.

- nepoznato

MOSHINA (Μοσχίνη), 3. st. pr.n.e. Grčka pjesnikinja jamba, majka pjesnikinje Hedile.

- jampske pjesme

MOSHO (Μόσχος), 2. st. pr.n.e. Gramatičar i pjesnik iz Sirakuze, pisac bukoličke poezi-

je. Nije se sačuvalo mnogo od njegova djela, a pjesma *Megara* i *Nadgrobnna pjesma Bionu* s nepravom mu se pripisuju.

- *Eros bjegunac* ("Ἔρως δραπέτης) (u zbirci *Anthologia Palatina*)

- *Europa*, epilij (Εὐρώπη)

MUCIJE SCEVOLA, Kvint (Quintus Mucius Scaevola), 1. st. pr.n.e. Rimski političar i pjesnik, prijatelj Ciceronov. Jedan epigram na grčkome je sve što nam je preostalo od njegova pjesništva.

- 1 epigram (u zbirci *Anthologia Palatina*)

MUSEJ (Μουσαῖος), nepoznato vrijeme. Legendarni grčki pjesnik, učenik Orfejev. Njegovim su se djelima smatrale brojne himne i proroštva te jedna pjesma o postanku bogova. Pauanija spominje i jednu himnu Demetri.

- *Postanak bogova* (Θεογονία), himne, proroštva

MUSEJ GRAMATIK (Μουσαῖος), 5/6 st. Grčki gramatičar i pjesnik, pisao pod utjecajem Nona (v.). Nema podataka o njegovu životu. Autor je epilija o tragičnoj ljubavi Heroje i Leandra.

- *Pripovijest o Heroji i Leandru* (Τὰ καθ' Ἡρώ καὶ Λεάνδρου)

N

NARODNE PJESME; i u antičkih je naroda, kao i svuda, daleko prije pojave pisane književnosti u usmenoj tradiciji živjela anonimna, narodna književnost. Perfekcija Homerovih spjevova svjedoči o dugu razvojnom putu usmene epike koji im je prethodio. Među posleničkim pjesmama i gozbenim pjesmama, himnama i rugalicama, tužaljka-ma i svadbenim pjesmama malo je onih koje nisu izgubljene. Jedna od najljepših nama poznatih pjesama grčke narodne lirike je *Dodi, dodi, lastavice* ("Ἰλθ' ἤλθε χελιδών), običjana pjesma s Roda. Iz rimskog su se folkloru sačuvale dvije obredne lirske pjesme: *Arvalska pjesma* (v. *Carmen Arvale*) i *Salijska pjesma* (*Carmen Saliare*).

NAUCELIJE (Naucellius), 4. st. Rimski pjesnik, autor epigrama autobiografskog karaktera.

- 8 epigrama (u zbirci *Epigrammata Babiensia*)

NAUMAHIJE (Ναυμάχιος), nepoznato vrijeme. Grčki pjesnik. Ivan Stobej citira 73 njegova stiha u kojima jedna djevojka daje savjete o ponašanju u braku. Ako je taj istovetan s onim koga citira Proklo, spadao bi u 4. st.

- 73 stiha

NAUPAKTIKA, grčki ep koji je, između ostaloga, sadržavao priču o Argonautima. Sve informacije o njemu potječu iz sholija uz Apolonija Rođanina. Autorstvo se pripisuje Karkinu iz Naupakta (v.) (7/6. st. pr.n.e.).

- *Naupaktika* (Ναυπακτικά)

NEMEZIJAN, Marko Aurelije (Marcus Aurelius Olympius Nemesianus), 3. st. Rimski pjesnik, autor više spjevova poučna sadržaja, te četiriju ekloga koje se obično navode uz 7 ekloga Kalpurnija Sikula, a tek su u 19. st. pripisane N.

- *Ekloge* (*Eclogae*), *O lovu* (*Cynegetica*) – sačuvano 325 heksametara
- *O ribolovu* (*Halieutica*), *O putovanju morem* (*Nautica*)

NEOPTOLEM (Νεοπτόλεμος), 3. st. pr.n.e. Grčki gramatičar i pjesnik rodом iz Parija u Bitiniji. Napisao je ep o Dionisu s naslovom *Dionizijada*, a autorstvo epa *Trihthonija* (ili *Erihthonija*?) prijeporno je. Također se bavio glosama i problemima poetike.

- *Dionizijada* (Διονυσιάς)

NERON, Klaudije Cezar (Nero Claudius Caesar), 36–68. Rimski car, bavio se i pjesništvom. Znamo za epsku pjesmu *O Troji* koju je 65. pr.n.e. sam javno recitirao.

- *O Troji* (*Troica*)

NESTOR (Νέστωρ), 2/3. st. Epičar iz Laranđe u Likaoniji. Sastavio je didaktički ep *Pretvorbe* i *Ilijadu s izostavljenim slovima* (slovo kojim je označeno pjevanje izostavlja se u tekstu toga pjevanja). Možda mu pripada i jedna fragmentarno očuvana bukoljska pjesma.

- *Pretvorbe* (Μεταμορφώσεις), *Ilijada s izostavljenim slovima* (Ἰλιάς λειπογράμματος)

NEVIJE, Gnej (Gnaeus Naevius), 3. st. pr.

n.e. Rimski pjesnik, rođen u Kampaniji. Tvorač je prvog rimskog nacionalnog epa *Punski rat*, pisanog u saturnijskom stihu. Uz to je pisao komedije i tragedije.

● *Punski rat*, ep (*Bellum Poenicum*)

NIKANDAR iz Kolofona (Νίκανδρος), 3. st. pr.n.e. Grčki epičar, u Delfima mu je bio posvećen počasni natpis. On je vjerojatno predak istoimenog mlađeg pjesnika.

○ nepoznato

NIKANDAR iz Kolofona (2) (Νίκανδρος), 2. st. pr.n.e. Grčki gramatičar, liječnik i pjesnik. Pored didaktičkih epova te prozних spisa, napisao je i epove *Pretvorbe* i *Georgika* kojima će kasnije utjecati na Ovidija, odnosno Vergilija. Spominju se i epovi *O Tebi*, *O Eti*, *O Siciliji*, *O Kolofonu*. Nekoliko njegovih epigrama nalazi se u zbirci *Anthologia Palatina*.

● *Georgika* (Γεωργικά), epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

○ *Pretvorbe* (Ἐτεροούμενα), *O Tebi* (Θηβαικά), *O Eti* (Οἰταικά), *O Siciliji* (Σικελικά), *O Kolofonu* (Κολοφωνικά)

122

NIKARH (Νικάρχος), 1. st. Grčki epigramatičar, djelovao u Rimu. Velik broj njegovih epigrama nalazi se u zbirci *Anthologia Palatina* u kojoj je zastupljen i jedan mlađi, helenistički pjesnik istoga imena.

● epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

NIKENET (Νικαίνετος), 3. ili 2. st. pr.n.e. Pjesnik sa Sama ili iz Abdere, napisao više epskih djela. Poznati su nam *Lirk* i *Katalog žena*, sastavljen u stilu Hesioda. Sačuvali su se i njegovi epigrama.

● epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*), *Lirk* (Λῆρκος), *Katalog žena* (Κατάλογος γυναικῶν)

NIKERAT (Νικήρατος), 5. st. pr.n.e. Grčki pjesnik iz Herakleje na Pontu, prijatelj spartanskog državnika Lisandra. S pjesmom u pohvalu ovoga pobijedio je Antimaha iz Kolofona na jednom natjecanju.

○ pjesma u pohvalu Lisandra

NIKIJA iz Mileta (Νικίας), 3. st. pr.n.e. Pisac epigrama i liječnik, prijatelj Teokritov.

● epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

NIKODEM (Νικόδημος), 1. st. Grčki pjesnik iz Herakleje u Bitiniji. Pisao je epigrama koje se mogu čitati u oba smjera.

● epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

NINIJE KRAS (Ninnius Crassus), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, preveo Homerovu *Ilijadu* na latinski.

○ prijevod *Ilijade* (*Ilias*)

NONO (Νόννος), 5. st. Grčki pjesnik, rodом iz Panopola u Egiptu, autor velikoga epa o Dionizu (48 knjiga) – kao građa poslužile su mu legende dionizijskoga ciklusa. Po stilu je blizak aleksandrijskim pjesnicima. Sačuvana je i parafraza Ivanova evanđelja u heksametru pod naslovom *Obrat*. Ep *Gigantomahija* je izgubljen.

● *Ep o Dionisu* (Διονυσιακά), *Obrat* (Μεταβολή)

○ *Gigantomahija* (Γιγαντομαχία)

NOSIDA (Νοσίδας), oko 300. pr.n.e. Grčka pjesnikinja, rodом iz Lokra. Pjesme, uglavnom posvećene Afroditi, a i stilom srodne Sapphinima, nalaze se u zbirci *Anthologia Palatina*.

● lirske pjesme (u zbirci *Anthologia Palatina*)

○

OLEN (Ὀλήν). Mitski pjesnik iz Likije. Predaja ga povezuje s Apolonovim kultom na Delu, gdje je navodno sastavio prve himne. Pausanija ga spominje kao autora himne Ilitiji i kao izumitelja heksametra.

○ himne

ONOMAKRIT (Ὀνομάκριτος), 6/5. st. pr.n.e. Atenjanin, bavio se uređivanjem i izdavanjem starih proroštava i pjesama. Pripremio je izdanje Homerovih epova. Uхваćen pri krivotvorenju Musejevih proroštava. I sam je autor nekih orfičkih pjesama (v. *Orfika*).

○ *Orfičke pjesme* (Ὀρφικά)

OPTACIJAN, **Publilije Porfirije** (Publius Porphyrius Optatianus), 4. st. Rimski pjesnik, autor niza pohvalnih pjesama u čast cara

Konstantina. Majstor manirističkog poigravanja jezikom, metrom i grafijom, koje je ujedno i samo sebi svrhom (tzv. *carmina figurata*).

● pjesme u pohvalu Konstantinu, *Oblikovane pjesme* (*Carmina figurata*)

ORFEJ (Ὀρφεύς). Mitski pjevač iz Trakije. Religiozno-filozofska sekta orfika po njemu je nazvala svoje učenje, a svi spisi nastali u toj tradiciji nazivaju se *orfika* (v.). Samom se O. pripisuju brojne himne, liturgijske pjesme i proroštva, koje je navodno izdao njegov sin Eumolp.

○ himne, proroštva, liturgijske pjesme

ORFEJ iz Krotona (Ὀρφεύς), 6/5. st. pr.n.e. Grčki pjesnik, djelovao na dvoru Pizistratovića u Ateni. S Onomakritom sudjelovao u redakciji i izdavanju Homerovih pjesama. Sastavio je ep o Argonautima i jedan astronomski didaktički ep.

● fragmenti epske pjesme

ORFIKA (Ὀρφικά), skupni naziv za sve spise koji izlažu učenje orfičke sekte, kako za one najranije, tako i za kasnije dodatke iz carskoga doba. Najstariji dio te literature vjerojatno su ostaci *Teogonije* (ili: *Svetih govora*), čija je jezgra, čini se, nastala u 7/6. st. pr.n.e. Slijedi Damaskijeva pjesma *O prvim rođecima*, zatim proroštva, formule očišćenja te pjesma o Orfejevu silasku u Had. Iz 2. st. potječe 87 himni raznim bogovima. Potom *Argonautika* i *Lihitika* (v.).

● *O prvim rođecima* (Περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν), proroštva (χρησμός), formule očišćenja (καθαρμοί), *Silazak* (Κατάβασις)

○ *Teogonija* ili *Sveti govori* (Θεογονία, ili Ἱεροὶ λόγοι), 87 himni, *Argonautika* (Ἀργοναυτικά), *Lihitika* (Λιθικά)

OVIDIJE, **Publije ~ Nazon** (Publius Ovidius Naso), 43–18. (17?) pr.n.e. Rimski pjesnik Augustova doba, rođen u Sulmonu. O. je ponajprije elegičar: *Ljubavne pjesme* (3 knjige), *Poslanice*, *Ljubavno umijeće* (parodično-didaktični ep), *Kalendar* (6 knjiga), zbirke su elegija, a tako i u progonoštvu nastala *Tužaljka* (5 knjiga) i *Pisma s Ponta* (4 knjige). Samo *Pretvorbe* (15 knjiga)

pisane su u heksametru. Još na početku svog književnog rada O. se proslavio tragedijom *Medeja*, koja se nije sačuvala. Elegantna stila, tečna jezika i stiha, dobar psiholog i izvrstan parodist, O. pripada u sam vrh rimskog književnog stvaralaštva.

● *Ljubavne pjesme* (*Amores*), *Heroide* (*Heroides*, ili *Epistulae heroidum*), *Ljubavno umijeće* (*Ars amatoria*), *Lijekovi od ljubavi* (*Remedia amoris*), *Kalendar* (*Fasti*), *Tužaljke* (*Tristia*), *Pisma s Ponta* (*Epistulae ex Ponto*) – zbirke elegija; *Pretvorbe*, ep (*Metamorphoses*), *Ibis*, elegija (*Ibis*)

● *O njezi lica* (*De medicamine faciei*), *O ribarstvu*, ep (*Halieutica*)

P

PALADA (Παλλαδάς), 2. polovica 4. st. Grčki epigramatičar iz Aleksandrije. Oko 160 epigrama, sačuvanih u zbirci *Anthologia Palatina*, pretežno su epidiktičkog, opominjućeg i podrugljivog karaktera.

● oko 160 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

PAMF (Πάμφως), 9. st. pr.n.e. Grčki pjesnik himni, tradicija ga drži starijim od Homera. Himne Demetri, Artemidi, Posejdonu, Haritama, Linu i Erosu spominje Pausanija.

○ himne

PAMPREPIJE (Παμπρέπιος), 2. polovica 5. st. Grčki pjesnik i politički pustolov, rodом iz Panopola u Tebaidi (Egipat). Njegovo je autorstvo jednog enkomija sačuvanog na papirusu sporno.

● *Isaurijske pjesme* (Ἰσαυρικά)

PANIJASID (Πανιάσις), 5. st. pr.n.e. Epski pjesnik, rođak Herodotov. Sastavio je *Spjev o Heraklu* s oko 9000 stihova i povijesni ep u elegijskim distisima o osnivanju jonskih kolonija s oko 7000 stihova.

● *Spjev o Heraklu* (Ἡράκλεια)

○ *Jonika* (Ἰωνικά)

PANKRAT (Παγκρατής), vrijeme Carstva. Pjesnik iz doba cara Hadrijana, djelovao u

123

Aleksandriji. Sastavio je pjesmu u heksametrima o carevu lovu na lava, zajedno s Antinojem, u blizini Aleksandrije.

- fragmenti pjesme

PARMENION MAKEDONAC (Παρμενίων), oko 25. pr.n.e. Epigramatičar, čiji nijedan epigram nije imao više od dva dvestiha.

- oko 15 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

PARMENON BIZANTINAC (Παρμενών), 3. st. Pjesnik realističko-moralističkih jamba.

- 1 epigram (u zbirci *Anthologia Palatina*)

PARTENIJE iz Nikeje (Παρθένης), 1. st. pr.n.e. Elegijski pjesnik koji je kao ratni zarobljenik doveden u Rim a potom bio oslobođen. Svom zaštitniku Korneliju Galu posvetio je prozno djelo *Ljubavni jadi*.

- *Ljubavni jadi* (Ἐρωτικά παθήματα)
- fragmenti elegija
- *Metamorfoze* (Μεταμορφώσεις)

PAULO SILENTIJARIJE (Παῦλος Σιλεντιάριος), 6. st. Pjesnik Justinijanova vremena i visoki činovnik, prijatelj Agatijin. Sačuvani epigrami pretežno su erotičkog karaktera. Prigodom obnove crkve Svete Sofije sastavio je posvetnu pjesmu u heksametrima čiji je predgovor caru napisan u jampskom metru.

- *Opis crkve Svete Sofije* (Ἐκφρασις τοῦ ναοῦ ἁγίας Σοφίας)
- oko 80 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

PENTADIJE (Pentadius), nepoznato vrijeme. Kasnolatinski pjesnik epigrama i elegija.

- epigrami: *Sreća* (*De fortuna*) i *Dolazak proljeća* (*De adventu veris*) (u zbirci *Anthologia Latina*)

PERISTEFAN (Περιστέφανος), 3. st. pr.n.e. Kalimahov učenik, pisac poučne elegije *O neobičnim rijekama*.

- *O neobičnim rijekama* (Περὶ παραδόξων ποταμῶν)

PERS (Πέρσης), kraj 4. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar iz Tebe.

- nekoliko epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

PERVIGILIUM VENERIS, latinska pjesma nepoznatog autora napisana u 93 trohejska tetrametra. Pretpostavlja se da je nastala u 2–4. st. i da se pjevala predvečer, u povorci, na svetkovini rođenja božice Venere.

- *Venerino bdijenje* (*Pervigilium Veneris*) (u zbirci *Anthologia Latina*)

PERZIJE, Aulo ~ Flak (Aulus Persius Flaccus), 34–62. Rimski satiričar i pristaša stoičke filozofije. Sačuvana zbirka sadrži 6 *Satira*, od kojih je samo prva prava satira, a druge su rasprave o stoičkom moralu.

- *Satire* (*Satirae*)

PIGRO (Πίγρης), 5. st. pr.n.e. Karanin iz Halikarnasa, koji je prema Sudi proširio *Ilijadu* umetnutim pentametrima i sastavio šaljive pjesme *Margit* (v.) i *Boj žaba i miševa* (v.).

- *Boj žaba i miševa* (Βατραχομυομαχία)
- *Margit* (Μαργίτης)

PINDAR (Πίνδαρος), 522. ili 518 – iza 446. pr.n.e. Lirski pjesnik, rodom iz Kinoskefale kraj Tebe, najveći predstavnik grčke korske lirike. Raznolik i bogat opus obuhvaćao je u antici 17 knjiga. P. pjeva himne, peane, ditirambe, prozodije, partenije, hipohreme, enkomije, trene i epinikije umjetničkim jezikom na bazi dorskog dijalekta. Za svoje pjesme, koje je sastavljao po narudžbi, pisao je i glazbu. Osim fragmenata raznih pjesama potpuno su sačuvana 44 epinikija u kojima slavi pobjednike na općegrčkim gimnastičkim natjecanjima. Zbog svog svečanog tona nazvane su odama i prema mjestu gdje je postignuta pobjeda dijele se u četiri skupine: *Olimpijske*, *Pitijske*, *Nemejske* i *Istamske ode*.

- *Olimpijske ode* (Ὀλυμπιονίκαι), *Pitijske ode* (Πυθιονίκαι), *Nemejske ode* (Νεμεονίκαι), *Istamske ode* (Ἰσθμιονίκαι)

- fragmenti

PISANDAR iz Kamira (Πείσανδρος), 6. st. pr.n.e. Grčki epičar, tvorac *Spjeva o Heraklu*.

- *Spjev o Heraklu* (Ἡράκλεια)

PISANDAR iz Larande (Πείσανδρος), 3. st. Epski pjesnik, autor najopsežnijeg djela u cijeloj grčkoj književnosti, mitološkog epa u

60 knjiga o ljubavnim vezama bogova i heroja.

- *Herojske svadbe bogova* (Ἡρωικαὶ θεογαμίαι)

PISIN (Πείσιωος), nepoznato vrijeme. Možda je još prije Pisandra (v.) napisao ep o Heraklu.

- *Spjev o Heraklu* (Ἡράκλεια)

PLOCIJE TUKA (Plotius Tucca), 1. st. pr.n.e. Vergilijev prijatelj i pjesnik (?), zajedno s Varijem (v.) priredio za izdavanje Vergilijevu *Eneidu*.

- nepoznato

POLIMNEST (Πολύμνηστος), 7. st. pr.n.e. Grčki muzičar i pjesnik iz Kolofona.

- *Polimnestove pjesme* (Πολυμνήστεια)

POMPEJ MACER (Pompeius Macer), 1. st. pr.n.e./1. st. Rimski pjesnik, sastavljao epigrame na grčkom.

- 2 epigrama (u zbirci *Anthologia Palatina*)

POMPILIJE (Pompilius), 2. st. pr.n.e. Tragičar (?), Pakuvijev učenik. Pripisuje mu se jedan erotski epigram.

- 1 epigram

PORCIJE LICIN (Porcius Licinus), 2. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, sastavio povijest rimskog pjesništva u trohejskim tetrametrima u kojoj Livija Andronika smatra njenim začetnikom. Pripisuje mu se jedan erotski epigram.

- fragmenti

POSIDIP iz Pele (Ποσειδίππος), 3. st. pr.n.e. Grčki epigramatičar i elegičar, prijatelj Asklepijadow.

- epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)
- elegije *Azopija* (Ἀσωπία) i *Etiopija* (Αἰθιοπία)

POVRACI, grčki ep u 5 knjiga u kojem se opisivao povratak grčkih junaka iz Troje. Pripada u cikličke epove (v.), a njegovim se autorom smatrao Hagija iz Trezena (v.).

- *Povraci* (Νόστοι)

PRAKSILA (Πράξιλλα), 5. st. pr.n.e. Lirska

pjesnikinja iz Sikiona. Sastavljala himne i ditirambe i dala ime jednom metru (*metrum Praxilleum*).

- Himna Adonisu, *Ahilej*, ditiramb (Ἀχιλλεύς)

PRODIK iz Fokide (Πρόδικος), 7/6. st. pr.n.e. Grčki epičar, spominje se kao sastavljač *Minijade*.

- *Minijada* (Μινιάς)

PROPERCIJE, Sekst (Sextus Propertius), oko 47 – oko 16. pr.n.e. Uz Tibula i Ovidija, treći veliki rimski elegičar, rodom iz Asizija. Živio je i djelovao u Rimu u Mecenatovu krugu. Sačuvane su 92 elegije u 4 knjige, od kojih je većina posvećena pjesnikovoj ljubavi Cintiji. U četvrtoj se knjizi ističe nekoliko tzv. „rimskih elegija“ s povijesno-mitološkim temama iz rimske povijesti i posljednja, nazvana „kraljicom elegija“ (*regina elegiarum*), u kojoj se Augustova pastorka Kornelija obraća iz groba mužu Paulu.

- *Elegije* (*Elegiae*)

PRUDENCIJE, (Marko) Aurelije ~ Klement (/Marcus/ Aurelius Prudentius Clemens), oko 348 – oko 410. Kršćanski pjesnik, rodom iz Hispanije, pisac didaktičko-epskih poema i dvije zbirke lirskih pjesama. Usporedivan je s Horacijem i smatran začetnikom kršćanske umjetničke lirike.

- *Satovi dana* (*Cathemerinon*), *Apoteoza* (*Apotheosis*), *Porijeklo grijeha* (*Hamartigenia*), *Borba oko duše* (*Psychomachia*), *Protiv Simaha* (*Contra Symmachum*), *Vijenci mučenika* (*Peristephanon*), *Epilog* (*Epilogus*), *Ditaheon* (*Dittachaeon*)

R

RABIRIJE, Gaj (Gaius Rabirius), 1. st. pr.n.e./1. st. Rimski epičar iz Augustova vremena, opisao propast Antonija nakon bitke kod Akcija.

- *Rat kod Akcija* (*De bello Actiaco*)

RAZORENJE TROJE, pjesma u 2 knjige iz zbirke cikličkih epova (v.). U njoj su ispričani događaji nakon razorenja Troje: Laokontova smrt, Enejin bijeg, smrt Prijama i

Astijankta, oskvrnjenje Kasandre i Poliksenina žrtva.

● *Razorenje Troje* (Ἰλίου πέρις)

REPOZIJAN (Reposianus), 3/5. st. Kasno-latinski pjesnik epilija *Općenje Marsa i Venere*.

● *Općenje Marsa i Venere (De concubitu Martis et Veneris)*

RIJAN (Ῥιανός), 3. st. pr.n.e. Grčki epičar i epigramatičar s Krete. Epovi, prožeti povijesnim i mitskim elementima, govore o pojedinim grčkim pokrajinama, a jedan o Mesenskom ratu. Sadržaj sačuvanih epigrama većinom je pederastički.

● epovi *Ahajske zgode* (Ἀχαικά), *Tesalske zgode* (Θεσσαλικά), *Elidske zgode* (Ἠλιδικά), *Mesenske zgode* (Μεσσηνιακά), *Srpev o Hraklu* (Ἡρακλειάς); epigrami
○ *Glas* (Φήμη), rod i sadržaj nepoznati

RUFIN sa Sama (Ῥουφίνος), nepoznato vrijeme. Pisac pretežno ljubavnih epigrama.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

126

RUTILIJE Klaudije Namacijan (Rutilius Claudius Namatianus), 5. st. Kasnoantički latinski pjesnik, autor putopisa u elegijskim distisima, protkanog mitološkim, etnološkim i moralističkim elementima, u kojem opisuje svoje putovanje iz Rima u Galiju.

● *Povratak (De reditu)*

S

SABIN (Sabinus), 1. st. pr.n.e./1. st. Rimski elegičar i epičar Augustova vremena i prijatelj Ovidijev. Sastavio je pisma-odgovore Ovidijevim *Heroidama*, jedan ep i jedno djelo u stilu Ovidijevih *Fasta*.

○ *Dani (Dies)*, pjesnička pisma, ep

SAPFO (Σαπφώ), druga polovica 7. st. pr.n.e. Grčka pjesnikinja iz Mitilene na Lezbu. Uz Alkeja i Anakreonta glavni predstavnik grčke monodičke lirike. Centralna tema njenih pjesama je ljubav, koju opisuje dubokim osjećajem i zanosom. Činjenica da je oko sebe sakupila društvo djevojaka i bila na čelu neke vrste zavoda u kojem su one

stjecale obrazovanje dala je povoda kasnijoj tvrdnji o njenoj ljubavi prema ženama. Od 9 knjiga raznih pjesama, pretežno himni, ljubavnih pjesama i epitalamija, sačuvane su, uz obilje fragmenata, u cijelosti samo dvije pjesme. Pisala je eolskim dijalektom i dala je ime sapfičkoj strofi. Bila je jedan od Horacijevih uzora.

● fragmenti lirskih pjesama

SATURNIN, Elije (Aelius Saturninus), 1. st. Rimski pjesnik iz Tiberijeva vremena.

○ nepoznato

SEKSTILIJE ENA (Sextilius Enna), Augustovo doba. Rimski pjesnik iz Kordube, sastavljao pjesme o dnevnim doživljajima suvremenika.

● fragment jedne pjesme

SEKUNDIN (Secundinus), 5. st. Prijatelj Apolinara Sidonija, pisac jedne posvetne i jedne dvorske (vjerojatno Teodoriku II) pjesme.

○ nepoznato

SEMONID (Σημωνίδης), druga polovica 7. st. pr.n.e. Grčki liričar sa Sama, pisao jamba i elegije pretežno refleksivnog i didaktičkog karaktera, od kojih su se sačuvali samo fragmenti. Osobito je zanimljiva njegova jamp-ska satira, poznata pod naslovom *Katalog žena* u kojoj je opisao karaktere 10 žena „postalih“ od raznih životinja.

● *Katalog žena* (Κατάλογος γυναικῶν)

● fragmenti

SEPTIMIJE SEREN (Septimius Serenus), 2. st. Rimski pjesnik, pisac *Seoskih poslića*.

● *Seoski poslići (Opuscula ruralia)*

SIDONIJE, Gaj Solije Modest Apolinar (Gaius Sollius Modestus Apollinaris Sidonius), oko 430 – oko 486. Rimski pisac učenih i pane-giričkih pjesama te *Pisama* koja se oslanjaju na Plinija i Simaha.

● 24 pjesme, *Pisma*, 9 knjiga (*Epistulae*)

SILIJE ITALIK, Tiberije Kacije Askonije (Tiberius Catius Asconius Silius Italicus), oko 25–101. Rimski epičar i konzul. Napisao je ep *Punski rat* u 17 knjiga temeljeći

građu na Liviju, a epsku tehniku na Homeru i Vergiliju. Svojim opsegom to je najveći ep u rimskoj poeziji (oko 12200 heksametara).

● *Punski rat (Punica)*

SIMIJA s Roda (Σιμίνας), oko 300. pr.n.e. Grčki gramatičar i pjesnik. Osim raznih pjesama i epigrama napisao je i ep *Apolon*.

● *Jezici* (Γλώσσαί), *Razne pjesme* (Ποιήματα διάφορα), *Apolon*, ep (Ἀπόλλων), epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

SIMIL (Σιμύλος), 3. st. pr.n.e. (?). Grčki pjesnik moralističkih jamba i jedne elegije, možda identičan sa Similom komediografom.

● fragmenti elegije

SIMONID s Keja (Σιμωνίδης), 556–468. pr.n.e. Grčki pjesnik elegija i korskih pjesama. Život je proveo na dvorovima raznih tirana pjevajući u svim poznatim oblicima korske lirike. U svojim elegijama i epigramima – a S. je jedan od tvoraca epigrama kao pjesničke vrste – opjevao je između ostalog pobjede Grka nad Perzijancima. Osobito je poznat njegov epigram na grobu palih Spartanaca u Termopilskom klanu.

● korske pjesme, elegije, epigrami

SIMONID iz Magnezije (Σιμωνίδης), 3. st. pr.n.e. Grčki epski pjesnik u službi Antioha I Sotera.

○ nepoznato

SKOLIJE, naziv za vrst pjesama koje su se pjevale na gozbama na taj način što bi gost gostu predavao mirtovu grančicu, a ovaj bi tada morao otpjevati ili svoju ili pjesmu nekog drugog autora. Sadržaj im je bio vrlo različit, najčešće gnomski i moralistički. U antici je postojala zbirka tzv. *Atičkih skolija*, od koje su sačuvani samo fragmenti.

● *Skolije* (Σκόλια)

SOLON (Σόλων), oko 640 – oko 560. pr.n.e. Atenski državnik i pjesnik. U elegijama, jambima i pjesmama pisanim u trohejskim tetrametrima izložio je svoje političke ideje, etičke nazore i pokušao opravdati svoj državnički rad. Od 5000 stihova elegija

sačuvalo se oko 200, a od jamba 70. Već je u antici bio ubrojen među sedam mudraca.

● elegije, jambi, tetrametri

SOTAD iz Maronije (Σωτᾶδης), 3. st. pr.n.e. Grčki pjesnik pod Ptolemejem II. Bio je ubijen, jer je napao kraljev brak s vlastitom sestrom. Tvorac je sotadskog stiha.

● *Adonis* (Ἄδωνις), *Ilijada* (Ἰλιάς), *Silazak u Had* (Εἰς Ἄιδου κατάβασις), *Prijap* (Πρίηπος), *Za Belestihu* (Εἰς Βελεστόχην), *Amazoška* (Ἀμαζών)

SOTERIH (Σωτήριχος), 3. st. Grčki pjesnik, rodom iz Libije. Prema Sudi spjevao je epove o Dionisu, Arijadni i Aleksandru, enkomij Dioklecijanu i druge pjesme.

● *Pohvala Dioklecijanu* (Ἐγκώμιον)

○ *Srpev o Dionisu* (Διονυσιακά), *Arijadna* (Ἀριάδνη), *Srpev o Aleksandru* (Ἀλεξανδριακός)

STACIJE, Publije Papinije (Publius Papinius Statius), 1. st. Rimski epski pjesnik rodom iz Napulja. Život je proveo u Rimu kao kljent. Sastavio je dva epa *Tebaidu* i *Ahileidu* i poznatu zbirku prigodnih pjesama raznog sadržaja pod naslovom *Šume*.

● *Tebaida* (*Thebais*), *Šume* (*Silvae*)

● *Ahileida* (*Achilleis*)

STASIN (Στασίσιος), možda 8. st. pr.n.e. Epski pjesnik s Cipra koji je, uz ostale, bio smatran autorom *Kiprija* (v.).

● *Kiprije* (Κύπρια)

STESIHOR (Στεσίχορος), 7/6. st. pr.n.e. Grčki korski pjesnik. Živio je na Siciliji, a u starini se njegov opus dijelio u 26 knjiga. On je tvorac junačke himne i njena pjesničkog oblika – trijada. Sačuvani su samo neki naslovi i oskudni fragmenti.

● *Natjecanje o Pelijevoj smrti* (Ἄθλα ἐπὶ Πηλέϊ), *Gerioneida* (Γηρυονηΐς), *Helena* (Ἑλένη), *Erifila* (Ἐριφύλη), *Europija* (Ἐυρώπεια), *Razorenje Ilija* (Ἰλίου πέρις), *Kerber* (Κέρβερος), *Labud* (Κύκνος), *Povraci* (Νόστοι), *Orestija* (Ὀρέστεια), *Skila* (Σκύλλα), *Lov na kalidon-skog vepra* (Συοθήραι)

STESIHOR iz Himere (Στεσίχορος), 4. st.

127

pr.n.e. Grčki pjesnik koji je spjevao ditiramb *Kiklop*.

○ *Kiklop* (Κύκλωψ)

STRATON iz Sarda (Στράτων), 2. st. Grčki epigramatičar pretežno pederističkih epigrama.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

SULPICIJA (Sulpicia), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnikinja, nećakinja Mesale Korvina. U Tibulovu (v.) zborniku sačuvalo se 6 njenih ljubavnih elegija – pisama ljubavniku Cerintu.

● 6 elegija (u zborniku Tibulovih pjesama)

SULPICIJE LUPERKO Servazije (Sulpicius Luperus Servasius), 5. st. (?). Kasnolatinski pjesnik pod čijim se imeom sačuvala tužaljka *O lakomosti*. Osim toga napisao je i satiru o Rimljanima.

● *O lakomosti* (*De cupiditatibus*)

● *Satira* (*Satura*)

SVEJ (Sueius), doba kasne Republike. Rimski pjesnik od koga su se sačuvali samo neki naslovi i vrlo oskudni fragmenti.

● *Sir od trava* (*Moretum*), *Gajenje pilića* (*Pulli*), *Gnijezdo* (*Nidus*)

T

TEBAIDA, epska pjesma od 7000 stihova, iz vrlo starog razdoblja, koja pripada zbirci cikličkih epova (v.). Pjevala je o pohodu Sedmorice na Tebu i propasti braće Eteokla i Polinika. Sačuvani su oskudni fragmenti. Pripisvana Homeru, a kasnije je temu obradio i Antimah iz Kolofona (v.).

● *Tebaida* (Θηβαίς)

TELEFOVA PJESMA, epilij nekog neodređenog helenističkog pjesnika.

● *Telefova pjesma* (Τηλεφεία)

TELEGONIJA, ciklički ep (v.) sačuvan fragmentarno, pripisivan Eugamonu iz Kirene (v.). Nastavljao se na *Odiseju* i prikazivao je kako Telegon, sin Odiseja i Kirke, dolazi na Itaku, ubija Odiseja i ženi se Penelopom.

● *Telegonija* (Τηλεγονεία)

TELEST (Τελέστης), oko 400. pr.n.e. Korški pjesnik iz Selina od čijih su ditiramba sačuvani pojedini fragmenti.

● *Argo* (Ἀργώ), *Asklepije* (Ἀσκληπιός), *Himenej* (Ἥμεναιος), *Zeusovi potomci* (Διὸς γοναί)

TELESILA (Τελέσιλλα), 5. st. pr.n.e. Grčka pjesnikinja iz Arga čiji sačuvani fragmenti pripadaju korskim pjesmama Artemidi i Apolonu.

● fragmenti korskih pjesama

TEODORIDA (Θεοδωρίδας), 3. st. Epigramatičar iz Sirakuze s 9 epigrama u zbirci *Anthologia Palatina*. Pisao je i ditirambe i pjesme u jambima i heksametrima.

● epigrami (u zbirci *Anthologia Palatina*)

○ *Kentauroi*, dibiramb (Κένταυροι), *Pjesma Erosu*, ditiramb (Εἰς τὸν Ἔρωτα μέλος)

TEOGNID (Θεόγνις), 6. st. pr.n.e. Elegijski pjesnik iz Megare. U svojim pjesmama, pretežno gnomskog karaktera, većinom upućenih ljubimcu Kirnu, T. zagovara aristokratsku etiku i pokazuje se kao nepomirljivi protivnik pučana. Sačuvana zbirka od 1389 stihova podijeljenih u dvije knjige nije tematski jedinstvena već predstavlja kasniju redakciju iz prvotno većih cjelina.

● *Elegije* (Ἐλεγείων)

TEOKRIT (Θεόκριτος), 3. st. pr.n.e. Grčki pjesnik iz Sirakuze, jedan od glavnih predstavnika helenističke poezije. Kroz osobite pjesničke kompozicije – idile, od kojih se neke približavaju formi mima i epilija, obradio je, uz nešto epskih, dvije glavne grupe tema: pastirski život i život u Aleksandriji. Snažno je utjecao na Vergilija, osobito u *Bukolikama*.

● oko 30 idila (Ἰδιύλλια) s posebnim naslovima, oko 20 epigrama

TEOKRIT s Hija (Θεόκριτος), 4. st. pr.n.e. Retor i pjesnik epigrama.

○ epigrami

TEOLIT (Θεόλυτος), 3. st. pr.n.e. (?). Helenistički pjesnik koji se spominje kao autor jednog epa o Argonautima.

○ *Doživljaji Argonauta* (Ἀργοναυτικά)

TERPANDAR (Τέρπανδρος), 7. st. pr.n.e. Muzičar i pjesnik s Lezba, pobjednik na muzičkom natjecanju na Olimpijadi, sastavljač korskih pjesama.

● fragmenti korskih pjesama

TESPROTIDA, epska pjesma iz zbirke cikličkih epova (v.), u kojoj su bila prikazana Odisejeva lutanja kroz Tesprotiju (kraj u Epiru). Možda je bila dio *Telegonije* (v.).

○ *Tesprotida* (Θεσπρωτίς)

TESTORID (Θεστορίδης), 7. st. pr.n.e. Epski pjesnik iz Fokeje, tobože prijatelj Homera. Pripisuju mu se epovi *Fokaida* i *Mala Ilijada*.

● *Mala Ilijada* (Μικρά Ἰλιάς)

○ *Fokaida* (Φωκαίς)

TIBERIJAN (Tiberianus), 4. st. Latinski pjesnik, od koga su se sačuvala samo 4 pjesme u različitim metrima.

● pjesme

TIBUL, Albije (Albius Tibullus), oko 54. pr.n.e. – 9. pr.n.e. Uz Propercija i Ovidija najpoznatiji rimski elegijski pjesnik. Bio je rodnom Gabija u Laciju. Tematika njegovih pjesama pretežno je idiličan život na selu. Neke elegije iz *Tibulova zbornika* pripadaju Ligdamu (v.) i Sulpiciji (v.).

● *Tibulov zbornik* (*Corpus Tibullianum*)

TICIDA, Lucije (Lucius Ticide ili Tidas /??), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, neoterik, pisao je erotske pjesme.

● fragmenti epigrama

TICIJE RUF (Titius Rufus), Augustovo doba. Rimski pjesnik, sastavljač pjesama u Pindarovu stilu.

○ nepoznato

TIMOKREONT (Τιμοκρέων), 5. st. pr.n.e. Lirski pjesnik s Roda, od čijeg su nam pjesničkog rada sačuvani samo fragmenti. Među njima i fragmenti jedne rugalice o Temistoklu.

● pjesme

TIMOTEJ iz Mileta (Τιμόθεος), oko 450–360. pr.n.e. Grčki pjesnik i muzičar, istakao se osobito ditirambima i normima. 1902. pronađen je papirus koji potječe s kraja 4. st. pr.n.e. i na kojem su se sačuvala 253 stiha T. noma *Perzijanci*. To je najstariji do danas sačuvani grčki književni rukopis.

U njemu je bila opjevana bitka kod Salamine.

● *Perzijanci* (Πέρσαι)

○ ditirambi *Bijesni Ajant* (Ἄϊας ἔμμανής), *Elpenor* (Ἐλπήνωρ), *Kiklop* (Κύκλωψ), *Laert* (Λαέρτης), *Nauplij* (Ναύπλιος), *Semelini trudovi* (Σεμέλης ὠδός), *Skila* (Σκύλλα), *Artemida*, himna (Ἄρτεμις), *Nioba*, nom (Νιόβη), *Finejevi sinovi* (Φινειδαί)

TINIH (Τύνιχος), 6. st. pr.n.e. (?). Lirski pjesnik iz Halkide na Eubeji, autor vrlo slavnog peana Apolonu.

● pean Apolonu

TIRTEJ (Τυρταίος), 7. st. pr.n.e. Glavni predstavnik grčke ratničke elegije. Bio je rodnom vjerojatno iz Atene, ali je živio u Sparti čiji vojnički duh i odanost njenim zakonima uznosi u svojim pjesmama. Njegova rodoljubna poezija bila je u antici na osobitoj cijeni.

● *Opomene* (Ἔποθῆκαι), *Zakonitost* (Ἐυνομία), *Koračnice* (Ἐμβατήρια)

TITANOMAHIJA, epska pjesma o borbi Zeusa i drugih bogova s Titanima. Kao mogući drugi spominje se Eumel iz Korinta (v.).

○ *Titanomahija* (Τιτανομαχία)

TRIFIODOR (Τριφίδωρος), 5. st. Grčki epičar, rodnom iz Egipta. Uz nekoliko naslova sačuvala se 691 stih iz epa *Zauzeće Troje*. Sastavio je *Odiseju* u kojoj u svakom pjevanju ne upotrebljava po jedno slovo.

● *Zauzeće Troje* (Ἄλωσις Ἰλίου)

○ *Maratonski događaji* (Μαραθωνιακά), *Zgode oko Hipodamije* (Τὰ κατὰ Ἴπποδάμειαν), *Odiseja s izostavljenim slovima* (Ἄουδσσα λειπογράμματος)

TULIJE LAUREA, Marko (Marcus Tullius Laureas), oko 60. pr.n.e. Ciceronov oslobođenik i tajnik, od koga su sačuvana 3 grčka i 1 latinski epigram.

● epigrami

TULIJE MAKSIM, Kvint (Quintus Tullius Maximus), 2. st. Rimski legat, porijeklom iz Afrike, autor triju pjesama o Dijani.

● *Dijana* (*Diana*)

TURNO (Turnus), 1. st. Rimski satiričar od čijeg se opusa nije sačuvalo ništa osim jednog fragmenta.

- fragment satire

TUTIKAN (Tuticanus), Augustovo doba. Rimski pjesnik, prijatelj Ovidijev.

- *Feakida (Phaeacis)*

U

URS (Ursus), 2. st. Rimski pjesnik od koga se sačuvalo 19 trimetara na jednom natpisu.

- 19 trimetara nepoznate pjesme

V

VALERIJE EDITUO (Valerius Aedituus), oko 100. pr.n.e. Autor dvaju erotskih epigrama zabilježenih kod Gelija.

- 2 epigrama

VALERIJE FLAK, Gaj ~ Setin Balbo (Gaius Valerius Flaccus Setinus Balbus), kraj 1. st. Rimski epičar koji je, ugledajući se na ep *Doživljaji Argonauta* Apolonija Rodanina (v.), spjevao istoimeni ep u 8 knjiga. Djelo je nepotpuno sačuvano.

- *Doživljaji Argonauta (Argonautica)*

VALERIJE KATON, Publije (Publius Valerius Cato), 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik i gramatičar, stajao je na čelu škole neoterika. Pisac je autobiografskog djela *Ogorčenje*, mitološko-erotske pjesme *Lidija* i učenog epilija *Diktina*.

- *Ogorčenje (Indignatio)*, *Lidija (Lydia)*, *Diktina (Dictynna)*

VALERIJE VALENTINIJAN (Valerius Valentinianus), nepoznato vrijeme. Autor jedne parodije o ponašanju u krčmi i jedne šaljive erotske pjesme.

- *Krčmarski zakon (Lex Tappula)*, pjesme

VALGIJE RUF, Gaj (Gaius Valgius Rufus), kraj 1. st. pr.n.e. Rimski pjesnik, pisao je elegije i epigrame, a sačinio je i latinsku prerađu Apolodorove *Gramatike*.

- elegije i epigrami

VARIJE RUF, Lucije (Lucius Varius Rufus), oko 70–15. pr.n.e. Rimski pjesnik i prijatelj Vergilijev i Horacijev. Osobito se proslavio tragedijom *Tijest*, koja je uz Ovidijevu *Medeju* smatrana vrhuncom rimskog tragičkog pjesništva. Napisao je osim toga didaktički ep *O smrti*.

- *O smrti (De morte)*

VARON, Publije Terencije ~ Atacin (Publius Terentius Varro Atacinus), 82 – ? pr. n.e. Rimski pjesnik čija su glavna djela epovi *Sekvanski rat* i *Argonauti*. U prvom je opisao Cezarovu borbu s Ariovistom, a u drugom se ugledao na istoimeni ep Apolonija Rodanina. Pisao je osim toga satire i učene pjesme.

- *Argonauti (Argonautae)*, *Sekvanski rat (Bellum Sequanicum)*, *Zemljopis (Chronographia)*, *Dnevne mijene (Ephemeris)*

VERGILIJE, Publije ~ Maron (Publius Vergilius Maro), 70–19. pr.n.e. Rimski pjesnik, uz Horacija, Propercija i druge pripadao je Mecenatovu krugu. Njegovo pjesništvo spada u sam vrh rimske književnosti uopće, a Augustova doba posebno. V. opus ima 4 dijela: *Vergilijev dodatak* (v. *Appendix Vergiliana*), zatim zbirka od 10 *Pastirskih pjesama* po ugledu na Teokrita, ali sa suvremenim temama, didaktički ep *O ratarstvu* (u 4 knjige po područjima – poljodjelstvo, voćarstvo, stočarstvo i pčelarstvo) i junački ep *Eneida*, pisan u homerskom stilu, u kome je opisao Enejina lutanja nakon pada Troje, dolazak na tlo Italije i osnutak rimskog roda. Postavši zarana nacionalni ep Rimljana, *Eneida* je izvršila snažan utjecaj na kasnije evropsko epsko pjesništvo.

- *Vergilijev dodatak (Appendix Vergiliana)*, *Pastirske pjesme* ili *Izabrane pjesme (Bucolica* ili *Eclogae)*, *O ratarstvu (Georgica)*, *Eneida (Aeneis)*

VESPA (Vespa), 3. st. ili kasnije. Putujući pjesnik i recitator, autor jedne pjesme –svadalice između pekara i kuhara.

- 1 pjesma (u zbirci *Anthologia Latina*)
- fragmenti pjesama

VOLUZIJE (Volusius), 1. st. pr.n.e. Rimski epičar, poznat po duhovitoj Katulovoj karakterizaciji njegovih *Godišnjaka*.

- *Godišnjaci (Annales)*

Z

ZAUZEĆE EHALIJE, epska pjesma koja se pripisivala Kreofilu sa Sama a pjevala je o Heraklovu zauzeću Ehalije i njegovoj ljubavi prema Joli. Vrijeme postanka ne može se točno odrediti (v. *Ciklički ep*).

- *Zauzeće Ehalije (ΟΙχαλίας ἔλωσις)*

ZONA iz Sarda vidi **DIODOR** iz Sarda

latina et graeca viva

131

*Ingenii egregia facinora, sicuti anima,
immortalia sunt.*

Salustije, Bell. lug. 2,3

LATINŠTINA NAŠA SVAGDAŠNJA XIV

U nekoliko prošlih „Latinština“ usmjeravali smo svoju pažnju na obuhvatnija djela, koja na jednom mjestu daju veliki prilog razvoju latinštine.

Bilo bi, međutim,

CONTRA LEGE (PROTIV ZAKONOM)

„Vjesnik“

da zanemarimo sve one trudbenike novog latiniteta koji jednim ili više priloga na radiju, TV, u novinama i časopisima obogaćuju jezični fond latinštine. Zbog toga ovaj put iznosimo koktel latinskih i grčkih novotvorina iz različitih izvora, i to vrativši se više mjeseci unazad.